

Regeringens proposition

1978/79: 132

om tolktaxa;

beslutad den 8 februari 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

SVEN ROMANUS

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ersättning till tolkar vid domstolar och vissa andra myndigheter, bl. a. åklagar-, polis- och kronofogdemyndigheterna, skall utgå efter en särskild taxa, som skall fastställas av domstolsverket. Detta kräver smärre ändringar i rättegångsbalken och förvaltningsprocesslagen. Reformen föreslås träda i kraft den 1 juli 1979.

1 Förslag till Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 8 §, 6 kap. 9 § och 21 kap. 10 § rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

8 §¹

Till allmän tolk så ock till tolk för den som är allvarligt hörsel- eller talskadad utgår ersättning enligt vad därom är särskilt stadgat. *Annan tolk äge av allmänna medel åtnjuta arvode samt gottgörelse för kostnad och tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt; ersättningen skall gäldas av statsverket.*

Till allmän tolk så ock till tolk för den som är allvarligt hörsel- eller talskadad utgår ersättning enligt vad därom är särskilt stadgat.

Annan tolk har rätt till skälig ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättning. Ersättningen betalas av allmänna medel.

6 kap.

9 §²

Rätten äge förordna, att utsaga av part, målsägande, vittne eller sakkunnig skall i stället för att antecknas i protokollet upptagas genom stenografi eller på fonetisk väg. I denna ordning må ock upptagas sammanfattning av utsaga, avseende vad som kan antagas vara av betydelse i målet.

Stadgandet i 8 § andra stycket i detta kapitel skall i tillämpliga delar gälla beträffande utsaga, som upptagits genom stenografi, ävensom beträffande på fonetisk väg upptagen sammanfattning av utsaga.

Stenograf utses av rätten. Ej må den anlitas som stenograf, vilken till saken eller till någondera parten står i sådant förhållande, att hans tillförlitlighet därigenom kan anses förringad. Vad i 5 kap. 7 och 8 §§ är stadgat om tolk äge motsvarande tillämpning beträffande stenograf, som utsetts av rätten.

Stenograf utses av rätten. Ej må den anlitas som stenograf, vilken till saken eller till någondera parten står i sådant förhållande, att hans tillförlitlighet därigenom kan anses förringad. Vad i 5 kap. 7 § är stadgat om tolk äger motsvarande tillämpning beträffande stenograf, som utsetts av rätten. *Sådan stenograf har rätt till skälig ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt. Ersättningen betalas av allmänna medel.*

Bestämmelser om återgivande i vanlig skrift av vad som upptagits enligt denna paragraf meddelas av regeringen.

¹ Senaste lydelse 1973: 240.

² Senaste lydelse 1974: 573.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.
10 §³

Offentlig försvarare äge av allmänna medel åtnjuta skälig ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, centralmyndigheten för rätts hjälpen fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättning.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättning.

Ej må offentlig försvarare av den misstänkte förbehålla sig ytterligare ersättning; har sådant förbehåll skett, vare det utan verkan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

2 Förslag till**Lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971: 291)**

Härigenom föreskrivs att 52 § förvaltningsprocesslagen (1971: 291) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

52 §

Den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till *arvode samt ersättning för kostnad och tidsspillan*. Kostnad för tolk betalas av allmänna medel.

Den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till *skälig ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt*.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättning till tolk vid muntlig översättning.

Kostnad för tolk betalas av allmänna medel.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

³ Senaste lydelse 1974: 573.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-02-08

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Blix, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Sven Romanus

Proposition om tolktaxa

1 Inledning

I skrivelse till justitiedepartementet den 30 mars 1977 hemställde domstolsverket att departementet skulle pröva frågan om enhetlig reglering av ersättning till rättstolk. Verkets framställning grundades på en undersökning vid tingsrätter som under sista kvartalet 1975 avgjort brottmål i vilka rättstolk förordnats. Undersökningen visade att betydande skillnader förelåg mellan domstolarnas ersättningsnormer. Domstolsverket ansåg det nödvändigt att ersättningarna reglerades i en taxa för att skillnaderna skulle utjämnas.

I beslut den 13 oktober 1977 fann regeringen med hänsyn till vad som anförts av domstolsverket påkallat att göra en översyn av normerna för ersättning till rättstolk. Enligt beslutet skulle översynen gälla inte endast de allmänna domstolarnas verksamhetsområde utan även de delar av rättsväsendet som var hänförliga till övriga domstolar, arrendenämnderna, hyresnämnderna, åklagarmyndigheterna, polismyndigheterna och kronofogdemyndigheterna. Regeringen uppdrog i beslutet åt domstolsverket att i samarbete med företrädare för riksåklagaren (RÅ), rikspolisstyrelsen (RPS) och riksskatteverket (RSV) utreda frågan om taxereglering och att framlägga förslag till taxa.

Domstolsverket har i skrivelse den 9 oktober 1978 till regeringen överlämnat en promemoria med förslag till tolktaxa. Promemorian bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av RÅ, bostadsdomstolen, hovrätten för Nedre Norrland, kammarrätten i Göteborg, Stockholms tingsrätt, Västerås tingsrätt, Malmö tingsrätt, överåklagaren i Stockholm, RPS, polisstyrelsen i Stockholms polisdistrikt, hyresnämnden

och arrendenämnden i Linköping, riksrevisionsverket (RRV), Uppsala universitet, kommerskollegium, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen, statens invandrarverk, statens va-nämnd, länsstyrelsen i Värmlands län, länsstyrelsen i Norrbottens län, Sveriges domareförbund, Svensk Tolkförening (STOF), Tolkarnas riksförening (TOR), Föreningen Sveriges statsåklagare, Föreningen Sveriges åklagare, Föreningen Sveriges länspolischefer, Föreningen Sveriges polischefer, Föreningen Sveriges kronofogdar och Sveriges advokatsamfund.

En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

2 Allmän motivering

2.1 Gällande ordning m.m.

Bestämmelser om tolk vid allmän domstol finns i 5 kap. 6–8 §§ rättegångsbalken (RB). 6 § föreskriver i vilka situationer tolk får anlitas att biträda domstolen. Språktolk kan enligt stadgandet vara antingen allmän tolk som är fast knuten till viss domstol eller tolk, förordnad för visst mål. Stadgandet innehåller även bestämmelser om tolk för den som är allvarligt hörsel- eller talskadad samt jävsregler. Allmän tolk och tolk för den som är hörsel- eller talskadad får ersättning enligt särskilda bestämmelser. Annan tolk har enligt 8 § rätt till arvode samt till ersättning för kostnad och tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Ersättningen skall betalas av statsverket.

RB:s bestämmelser om tolk gäller på grund av hänvisning i 2 § lagen (1974:1082) om bostadsdomstol, 16 § lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. och 5 kap. 3 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister också vid bostadsdomstolen, marknadsdomstolen och arbetsdomstolen. Beträffande arrende- och hyresnämnder samt statens va-nämnd finns hänvisning till RB:s bestämmelser om tolk i 27 § lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder samt 17 § lagen (1976:839) om statens va-nämnd.

Tolkregler som gäller förvaltningsdomstolarna finns i 50–52 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) (FPL). Lagen gäller rättskipning i regeringsrätten, kammarrätt, skatterätt, fastighetstaxeringsrätt och länsrätt. Efter länsrättsreformen, som enligt proposition 1978/79:86 föreslås träda i kraft den 1 juli 1979, kommer lagen i stället för de nuvarande länsdomstolarna att gälla de nybildade länsrätterna. FPL är sedan den 1 januari 1979 även tillämplig i fråga om rättskipning vid försäkringsöverdomstolen och försäkringsrätt. I 52 § stadgas att den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till arvode samt ersättning för kostnad och tidsspillan. Kostnad för tolk betalas av allmänna medel. Stadgandet är genom hänvisning i 16 § lagen (1977:729) om patentbesvärsrätten tillämpligt även vid förhandling i denna domstol.

Enligt 9 § förvaltningslagen (1971:290) (FL) får förvaltningsmyndighet vid behov anlita tolk. Lagen innehåller inte några bestämmelser om ersättning till tolk. Under lagens förarbeten uttalade föredragande departementschefen att det fick anses ligga i sakens natur att den som fullgjorde uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten skulle få skälig ersättning härför. FL gäller enligt undantagsbestämmelser i 2 § inte ärenden hos exekutiv myndighet i dess exekutiva verksamhet eller hos polis- eller åklagarmyndighet om ärendet avser myndighetens verksamhet till förekommande eller beivrande av brott. Vad nu sagts om tolk vid förvaltningsmyndighet torde dock få tillämpas analogt vid dessa myndigheter i verksamhet som ej omfattas av FL.

För utlänningsärenden ges en särskild bestämmelse i utlänningslagen (1954:193). Anlitas tolk vid förhör har tolken enligt 42 a § rätt att av allmänna medel erhålla arvode samt ersättning för kostnad och tidsspillan om inte uppdraget fullgjorts i tjänsten. Ersättningen skall enligt 8 § 3 vittnesersättningskungörelsen (1973:262) utgå med skäligt belopp. På grund av hänvisning i 31 § utlänningslagen gäller samma bestämmelser i fråga om muntlig förhandling hos förvaltningsdomstol i ärende angående utvisning.

Vissa hovrätter har utfärdat rekommendationer om normalarvoden m. m. för domstolstolkning. Rekommendationerna har i första hand avsett ersättning för tolkning i resp. hovrätt, men de har i allmänhet sänts ut också till tingsrätterna inom hovrättens domkrets.

RPS har till samtliga polisstyrelser och länsstyrelser sänt ut en rekommendation beträffande tolkarvoden. Rekommendationen bygger på en överenskommelse mellan RPS och TOR och avser endast TOR-tolkar. Normerna torde dock vara vägledande även beträffande andra tolkar i de fall då annan beräkningsgrund inte överenskommits.

Vissa kronofogdemyndigheter har träffat avtal med resp. kommun om tolkservice. Myndigheten har då förbundit sig att erlagga ersättning till kommunen motsvarande kommunens självkostnad. Tolkarvudet bestäms i sådana fall av den överenskommelse som träffats mellan kommunen och tolkarna.

Ett statligt prövningsförfarande för tolkar infördes den 1 januari 1976. Bestämmelser härom finns i förordningen (1975:590) om godkännande av tolkar och auktorisation av översättare. Fråga om godkännande av tolk prövas av kommerskollegium som även utövar tillsyn över godkända tolkars verksamhet. För att erhålla godkännande skall tolk bl. a. ha fullgjort vissa av kommerskollegium föreskrivna kunskapsprov och dessutom vara känd för redbarhet och även i övrigt finnas lämplig att vara verksam som tolk. Efter särskild prövning kan godkänd tolk erhålla bevis om speciell kompetens för tolkning inom visst verksamhetsområde. Hittills har sådana bevis meddelats endast beträffande rättstolkning. Enligt kommerskollegiets tolkförteckning uppgick antalet godkända tolkar vid årsskiftet 1978/79 till 294. Av dessa har 63 erhållit bevis om speciell kompetens som rätts-tolk.

2.2 Domstolsverkets promemoria

I domstolsverkets promemoria föreslås att ersättning till tolk vid allmän domstol, förvaltningsdomstol, bostadsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen, arrendenämnd, hyresnämnd, statens va-nämnd samt polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet regleras i en gemensam taxa som fastställs av domstolsverket. Taxan skall inte vara tillämplig beträffande allmän tolk och tolk för hörsel- och talskadade eller vid skriftlig översättning. Verket konstaterar att behovet av taxereglering är störst vid de allmänna domstolarna men framhåller att en reglering av tolkersättning även vid övriga myndigheter måste anses angelägen för att åstadkomma enhetliga ersättningsnormer och en effektiv kostnadskontroll.

Förslaget till taxa har utformats som en tidstaxa, dvs. tolkarvodena beräknas efter tidsåtgången i det enskilda fallet. Beträffande arvodets storlek görs i taxan åtskillnad mellan tolkning vid domstol och tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet. Med domstol jämföras i taxan arrendenämnd, hyresnämnd och statens va-nämnd. Tolsituationerna vid dessa förvaltningsmyndigheter är enligt domstolsverkets mening likartade med dem som förekommer vid domstol. Taxan föreskriver högre ersättning till tolk vid domstol och jämförd myndighet vilket främst motiveras av att sådan tolkning anses vara mer pressande och ställa större krav på tolken än tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet. Inom de båda myndighetsgrupperna finns tre skilda ersättningsnivåer beroende på tolkens kvalifikationer. För högre ersättning krävs att tolken erhållit någon form av godkännande av kommerskollegium. Uppdelningen i ersättningsnivåer motiveras av önskemålet att förmå fler tolkar att genomgå den av kommerskollegiet anordnade utbildningen och examinationen.

2.3 Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser utom RRV har uttalat sig positivt om förslaget att taxereglera tolkersättningarna. Behovet av en enhetlig reglering av ersättningarna och en ökad kostnadskontroll betonas särskilt av flera instanser. En del påpekar att införandet av en tolktaxa öppnar en betydelsefull möjlighet att stimulera tolkar till att öka sin kompetens. Flertalet instanser är eniga om att tillämpningsområdet för en tolktaxa bör vara det av domstolsverket föreslagna. Någon erinran mot att taxan skall fastställas av domstolsverket har inte framställts.

RRV anser det i och för sig angeläget att åstadkomma en skärpt kostnadskontroll och större enhetlighet i ersättningsnormerna inom tolkningsområdet. Verket har emellertid anfört att den föreslagna taxeregleringen innebär vissa principiella nackdelar. Bl. a. skulle en låsning av priset på tolktjänsterna innebära en minskad flexibilitet. Efterfrågeöverskott resp. efterfrågeunderskott kan uppstå i fall då taxan skiljer sig från den ersätt-

ning tjänsterna betingar i alternativa uppdrag. Om en tolktaxa införs bör det endast ske försöksvis, anser RRV.

Flertalet remissinstanser har godtagit den av domstolsverket föreslagna skillnaden i arvodesnivå mellan tolkning vid domstol och därmed jämställda myndigheter samt polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet. Västerås tingsrätt anser dock att all tolkning bör ersättas enligt en för hela området enhetlig taxa. Även remissinstanser som företräder polisintressen framför kritik mot förslaget om skillnad i arvodesnivå. Det anförs att tolkning vid polismyndighet i samband med förhör i ärenden som gäller avlägsnande enligt utlänningslagen är pressande och ställer lika stora krav på tolken som tolkning vid en domstolsförhandling. Vidare görs gällande att ett genomförande av förslaget i denna del skulle medföra risk för att tolken vid "konkurrens" mellan domstol och annan myndighet föredrar domstolen. På sikt skulle detta kunna medföra att t.ex. polisen får nöja sig med tolkar av lägre kvalitet.

Förslaget om skilda ersättningsnivåer beroende på tolkens kompetens har av remissinstanserna mottagits positivt över lag. Flera instanser understryker behovet av tillgång till kvalificerade tolkar inom rättsväsendet och anser de skilda ersättningsnivåerna vara väl ägnade att motivera tolkarna att förbättra sina kunskaper och genomgå kommerskollegiets examination.

Remissinstanserna har i allmänhet godtagit förslaget att utöver arten av tolkuppdraget och tolkens kompetens endast tolkning på obekvämt arbetstid skall utgöra grund för differentierad ersättning. Västerås tingsrätt anser dock att fördelarna med simultantolkning är så stora att ett sådant tolkningssätt bör kunna premieras särskilt, t. ex. så att tolk som simultantolkar hänförs till en högre arvodesnivå än eljest eller så att avvikelse från taxebeloppet får ske vid simultantolkning.

Malmö tingsrätt har beträffande tolktaxans tillämpningsområde framhållit att det vid domstol förekommer behov av tolk även i situationer som ej är att hänföra till förhandling i visst mål eller ärende. För att taxan skall bli tillämplig även i sådana situationer har tingsrätten föreslagit att ett tillägg görs till 5 kap. 6 § RB enligt vilket domstolarna även i andra fall än domstolsförhandling vid behov får anlita tolk.

2.4 Behovet av en tolktaxa m.m.

Med den ökade invandringen till Sverige har behovet av tolkar gjort sig allt starkare gällande hos domstolar och andra myndigheter. Några enhetliga normer för ersättning till tolkar har inte utfärdats fränsett de rekommendationer som vissa domstolar och RPS har lämnat inom delar av rättsväsendet. Av den utredning som ligger till grund för domstolsverkets förslag framgår att ersättningsnivåerna för tolkar varierar betydligt, särskilt bland de allmänna domstolarna.

I likhet med flertalet remissinstanser anser jag att övervägande skäl talar

för att låta taxereglera tolkersättningarna. Detta skulle medföra en större enhetlighet i ersättningssystemet samt möjlighet att effektivare än i dag kontrollera tolkkostnaderna.

Den tolkexamination och tillsyn över godkända tolkars verksamhet som infördes år 1976 har till syfte att ge myndigheterna ökad möjlighet att få kvalificerat tolkbiträde. Av de tolkar som i dag står till rättsväsendets förfogande har endast ett mindre antal erhållit kompetensbevis som rättstolkar. Ett något större antal har genomgått kommerskollegiets examination som godkända tolkar. Som en del remissinstanser har påpekat öppnar införandet av en tolktaxa en betydelsefull möjlighet att stimulera tolkar till att öka sin kompetens. Syftet med 1976 års reform kan därigenom uppnås snabbare.

Skillnaderna i ersättning till tolkar är störst hos de allmänna domstolarna där behovet av en taxereglering också är mest påtagligt. Det är emellertid önskvärt att låta en tolktaxa även omfatta tolkuppdrag vid andra domstolar och myndigheter, bl. a. för att få till stånd en effektiv kostnadskontroll. Domstolsverkets förslag om tillämpningsområde för tolktaxan har godtagits av flertalet remissinstanser och även jag finner förslaget lämpligt.

Domstolsverket bör få till uppgift att fastställa tolktaxan. I de delar taxan avser åklagar-, polis- och kronofogdemyndigheter bör samråd ske med berörda centralmyndigheter. Jag avser att senare föreslå regeringen att ge domstolsverket bemyndigande att fastställa taxan.

RRV har framhållit att vissa risker är förbundna med en taxereglering av tolkverksamheten. En låsning av ersättningsbeloppen kan enligt verket skapa ett överskott på efterfrågan av tolktjänster i en situation där tolkarna kan erhålla högre ersättning för uppdrag hos sådana uppdragsgivare som inte är bundna av någon taxa. Emellertid kommer denna nackdel i praktiken knappast att göra sig gällande eftersom det med den konstruktion taxeregleringen har fått i domstolsverkets förslag finns möjligheter att tämligen snabbt anpassa ersättningsnivåerna efter det marknadsmässiga läget. Även risken för ett efterfrågeunderskott torde man i praktiken kunna bortse från. Efterfrågan på tolktjänster inom rättsväsendet är i dag stigande och det finns f. n. inte något som tyder på att behovet av tolktjänster skulle avta. Enligt min mening är det bl. a. mot bakgrund härav inte nödvändigt att endast försöksvis införa taxeregleringen. Den bör redan nu ges permanent giltighet.

Med anledning av Malmö tingsrätts uttalande beträffande tolktaxans tillämpningsområde vill jag nämna att även om bestämmelserna om tolk i 5 kap. 6 § RB närmast avser tolkning vid förhandling inför domstol så bör stadgandets ordalydelse ge utrymme för anlitan av tolk också i sådana situationer som tingsrätten syftar på (jfr prop. 1973:30 s. 70 f). Enligt min mening föranleder införandet av taxan inte något behov av en särskild bestämmelse härom.

2.5 Författningsfrågor

Domstolsverket har i anslutning till förslaget om taxereglering av tolk- ersättningarna föreslagit ändringar i 5 kap. 8 § RB, 52 § FPL och 16 § lagen om marknadsdomstol m. m. Förslaget har i denna del lämnats utan erinrar av flertalet remissinstanser.

Även jag ansluter mig i huvudsak till de föreslagna författningsändringarna. Förslaget till ändring i RB motiveras av att det enligt gällande ordning ankommer på rätten att bestämma tolkersättning efter en skälighetsprövning. Det nuvarande uttryckssättet i stadgandet lämnar inte möjlighet att utfärda verkställighetsföreskrifter i form av en tolktaxa. Stadgandet bör jämkas så att detta görs möjligt. Det bör föreskrivas att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa. Vidare bör föreskrivas att tolkersättningen betalas av allmänna medel. Detta innebär ingen ändring i sak i förhållande till nuvarande bestämmelse utan formuleringen är föranledd av önskemålet om enhetlighet mellan RB:s och FPL:s reglering.

Beträffande förslaget till ändring av 16 § lagen om marknadsdomstol m. m. uttalar domstolsverket att lagen saknar bestämmelser om ersättning till tolk. I stadgandet görs emellertid en hänvisning till bestämmelserna i 5 kap. RB om offentlighet vid domstol. Under förarbetena till RB uttalade processlagberedningen att om part, vittne eller annan som skall höras inför rätten inte är mäktig svenska språket, så bör vad han yttrar översättas till svenska och i den mån det erfordras vad som framförs på svenska översättas till det främmande språket. Att så sker får enligt beredningen anses påkallat även av hänsyn till förhandlingens offentlighet. Beredningens ställningstagande kommer också till uttryck i rubriken till 5 kap. RB. Mot bakgrund av beredningens uttalande inbegriper enligt min mening hänvisningen i 16 § lagen om marknadsdomstol m. m. även RB:s bestämmelser om tolk. Det finns därför inte skäl att göra någon ändring i paragrafen.

Vad gäller övriga här aktuella författningar behövs inga lagändringar för att genomföra en tolktaxa. För tydlighetens skull bör dock i 52 § FPL tillfogas en erinran motsvarande den som skall tas in i 5 kap. 8 § RB om att taxan fastställs av regeringen eller av myndighet som regeringen bestämmer.

Förslaget föranleder i övrigt vissa redaktionella ändringar i RB. Därjämte fordras ändringar i vissa författningar som ej är riksdagsbundna.

Reformen bör träda i kraft den 1 juli 1979.

2.6 Principer för en tolktaxa

Den åtskillnad i arvodets storlek mellan tolkning vid domstol och tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet som görs i förslaget till tolktaxa har i huvudsak godtagits av remissinstanserna. En tingsrätt anser dock att all tolkning bör ersättas enligt en för samtliga myndigheter enhetlig taxa. Även remissinstanser som företräder polisintressen gör gällande

att tolkning vid polismyndighet i ersättningshänseende bör likställas med domstolstolkning.

Som domstolsverket har anfört råder vid tolkning inför domstol något annorlunda förhållanden än vid tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet. Skillnaderna är emellertid huvudsakligen hänförliga till de former under vilka förhören äger rum. Som en del remissinstanser har påpekat kan tolkning vid polisförhör ofta vara påfrestande för tolken, särskilt när tolkning skall ske med kort varsel och i upprivna situationer. Kravet på snabbhet och bristen på möjligheter att använda hjälpmedel är faktorer som många gånger gör sig gällande såväl vid tolkning inför domstol som tolkning under polisförhör. Det finns mot bakgrund av det sagda anledning att utjämna den föreslagna skillnaden mellan arvodesnivåerna. Det får ankomma på domstolsverket att mot bakgrund av remissutfallet göra en överprövning av taxenivåerna.

Taxeförslaget innehåller även skilda ersättningsnivåer beroende på tolkens kompetens. Vidare upptar förslaget en högre ersättning för tolkning som utförs på obekvämt arbetstid. Jag har inte någon erinran mot förslaget i dessa avseenden och delar domstolsverkets uppfattning att någon ytterligare differentiering av tolkarvudet inte bör göras.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta de inom justitiedepartementet upprättade förslagen till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

PM

om ersättning till tolk med förslag till tolktaxa

Förslag till TOLKTAXA

Domstolsverket föreskriver att följande taxa för ersättning till tolk skall gälla fr. o. m. . . . till dess annat förordnas.

1 Tillämpningsområde

Taxan gäller för tolkning i alla förekommande mål och ärenden vid allmän domstol, förvaltningsdomstol, arbetsdomstolen, bostadsdomstolen, marknadsdomstolen, hyresnämnd, arrendenämnd, statens va-nämnd, polismyndighet, åklagarmyndighet och kronofogdemyndighet. Taxan är inte tillämplig beträffande allmän tolk och tolk för hörsel- och talskadade eller vid skriftlig översättning.

2 Taxebelopp

Taxan skiljer mellan tolkning vid domstol (tabell I) och tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet (tabell II). Till domstolstabellen hänförs även hyresnämnd, arrendenämnd och statens va-nämnd. Inom varje sådant område finns tre skilda ersättningsnivåer beroende på tolkens kvalifikationer. Den högsta ersättningsnivån, arvodesnivå III, gäller för av kommerskollegium godkänd tolk som har erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk i språket ifråga. Arvodesnivå II avser tolk som godkänts av kommerskollegium i språket ifråga. Övriga tolkar hänförs till arvodesnivå I.

Arvode skall alltid utgå med belopp motsvarande minst en timmes arvodesgrundande tid.

För tolkning vid domstol (tabell I) utgår arvode för första timmen med 110 (arvodesnivå I), 140 (arvodesnivå II) resp. 170 kr (arvodesnivå III). För tiden därefter utgår ersättning med 40, 55 resp. 70 kr för varje påbörjad halvtimme.

För tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet (tabell II) utgår arvode för första timmen med 70 (arvodesnivå I), 100 (arvodesnivå II) resp. 130 kr (arvodesnivå III). För tiden därefter utgår arvode med 35, 50 resp. 65 kr per påbörjad halvtimme.

Ersättning beräknas för varje uppdrag för sig. Då uppdraget sträcker sig över mer än en dag beräknas ersättningen för den sammanlagda tiden. Grundbeloppet vid tolkning vid domstol utgår således endast en gång per uppdrag. Tolkning vid häktningsförhandling eller annan förhandling som inte är huvudförhandling anses som särskilt uppdrag. Likaså anses tolkning vid ny huvudförhandling i samma mål som särskilt uppdrag.

Som arvodesgrundande tid räknas den sammanhängande tid under en och samma dag som tolken står till myndighetens förfogande. Tiden räknas från den tidpunkt till vilken tolken är kallad och har infunnit sig. I tiden inräknas varje uppehåll med undantag för måltid.

Äger tolkningen rum på obekväm arbetstid utgår tillägg med 35 kr för arvodesnivå I, 50 kr för arvodesnivå II och 65 kr för arvodesnivå III per påbörjad timme. Med obekväm arbetstid förstås tid under måndag till och med fredag 19.00–06.00, lör-, sön- och helgdagar 00.00–24.00.

3 Avvikelser från taxebeloppet

Det sammanlagda ersättningsbeloppet enligt taxan får överskridas om uppdraget varit av särskilt svår beskaffenhet. Detta kan undantagsvis vara fallet om t. ex. tolkningen skett på ett ovanligt språk eller om tolkuppdraget avsett fler än en person. Att s. k. simultantolkning förekommit bör inte medföra överskridande av ersättningsbeloppet.

Ersättningsbeloppet får underskridas om tolken varit vårdslös eller försumlig eller visat oskicklighet t. ex. genom att bidra till att tolkuppdraget onödigtvis dragit ut på tiden.

4 Taxans omfattning

Taxebeloppet omfattar allt arbete inom uppdraget. Taxebeloppet omfattar även ersättning för tidsspillan om högst 30 minuter.

5 Tidsspillan

Tidsspillan avser i allmänhet sådan tid då produktivt arbete med något uppdrag inte utförs, trots att tolkens arbetstid tas i anspråk. Det måste från fall till fall avgöras vad som kan anses utgöra tidsspillan vid utförande av visst uppdrag.

Normal måltidspaus utgör inte ersättningsgill tidsspillan.

Tidsspillan, som enligt myndighetens mening är ersättningsgill, ersätts till den del sammanlagd tidsspillan överstiger 30 minuter.

Ersättning utgår med 105 kr per timme för av kommerskollegium godkänd tolk som erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk i språket ifråga, med 80 kr per timme för av kommerskollegium godkänd tolk i språket ifråga och med 60 kr för övriga tolkar.

6 Utlägg

Kostnad för resa och traktamente ersätts högst med belopp motsvarande de som utgår enligt allmänna resereglementet (1952: 735); dock vad gäller resekostnader högst enligt reseklass B.

Tabell I Tolkning vid domstol

Arvodesgrundande tid		1 tim	1-1,5 tim	1,5-2 tim	2-2,5 tim	2,5-3 tim
Arvodesnivå	I	110	150	190	230	270
	II	140	195	250	305	360
	III	170	240	310	380	450
Arvodesgrundande tid		3-3,5 tim	3,5-4 tim	4-4,5 tim	4,5-5 tim	5-5,5 tim
Arvodesnivå	I	310	350	390	430	470
	II	415	470	525	580	635
	III	520	590	660	730	800

osv.

Påslag

I 40 kr per påbörjad 1/2-timme

II 55 kr per påbörjad 1/2-timme

III 70 kr per påbörjad 1/2-timme

Tabell II Tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet

Arvodesgrundande tid	1 tim	1–1,5 tim	1,5–2 tim	2–2,5 tim	2,5–3 tim
----------------------	-------	-----------	-----------	-----------	-----------

Arvodesnivå I	70	105	140	175	210
II	100	150	200	250	300
III	130	195	260	325	390

Arvodesgrundande tid	3–3,5 tim	3,5–4 tim	4–4,5 tim	4,5–5 tim	5–5,5 tim
----------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Arvodesnivå I	245	280	315	350	385
II	350	400	450	500	550
III	455	520	585	650	715

osv.

Påslag

I 35 kr per påbörjad 1/2-timme

II 50 kr per påbörjad 1/2-timme

III 65 kr per påbörjad 1/2-timme

Sammanfattning

För att åstadkomma enhetliga ersättningsnormer och en effektiv kostnadskontroll föreslås i promemorian att ersättning till tolk vid allmän domstol, förvaltningsdomstol, arbetsdomstolen, marknadsdomstolen, arrendenämnder, hyresnämnder, statens va-nämnd samt polis-, åklagar- och kronofogdemyndigheter regleras i en gemensam taxa, som fastställs av domstolsverket.

Förslaget till taxa har utformats som en tidstaxa, dvs. tolkarvodena beräknas efter tidsåtgången i det enskilda fallet. I förslaget görs åtskillnad mellan tolkning vid domstol (allmän domstol, förvaltningsdomstol, arbetsdomstolen, marknadsdomstolen, arrendenämnder, hyresnämnder och statens va-nämnd) och tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet på så sätt att ersättningen är högre för tolkning vid domstol. Inom varje område finns dessutom tre skilda ersättningsnivåer beroende på tolkens kvalifikationer. För högre ersättning krävs att tolken ifråga erhållit någon form av auktorisation av kommerskollegium.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Genom beslut den 13 oktober 1977 har regeringen uppdragit åt domstolsverket att i samarbete med företrädare för riksåklagaren, rikspolisstyrelsen och riksskatteverket utreda frågan om taxereglering av ersättning till tolk inom vissa delar av rättsväsendet och att framlägga förslag till taxa. I beslutet anfördes följande.

I skrivelse till justitiedepartementet den 30 mars 1977 har domstolsverket hemställt att departementet prövar frågan om enhetlig reglering av ersättning till rättstolk. Verkets framställning grundas på en undersökning vid tingsrätter/tingsrättsavdelningar som under sista kvartalet 1975 avgjort brottmål i vilka rättstolk förordnats. Undersökningen visar att betydande skillnader föreligger mellan domstolarnas ersättningsnormer. För att utjämna skillnaderna anser verket det nödvändigt att ersättningarna regleras i taxa. — Med hänsyn till vad verket har anfört är det påkallat att göra en översyn av normerna för ersättning till rättstolk. Översynen synes ej böra inskränkas till de allmänna domstolarnas verksamhetsområde utan torde böra omfatta även de delar av rättsväsendet som är hänförliga till förvaltningsdomstolarna jämte övriga specialdomstolar, arrendenämnderna och hyresnämnderna, åklagarmyndigheterna, polismyndigheterna och kronofogdemyndigheterna. — Regeringen uppdrar åt domstolsverket att i samarbete med företrädare för riksåklagaren, rikspolisstyrelsen och riksskatteverket utreda frågan om taxereglering av ersättning till tolk inom berörda delar av rättsväsendet och att framlägga förslag till taxa. Förslagen skall vara åtföljda av kostnadsberäkningar. — Verket bör under arbetet samråda med statens invandrарverk, kommerskollegium och tolkarnas organisationer.

1.2 Uppdragets fullgörande m. m.

Arbetet med uppdraget har bedrivits under medverkan av en projektgrupp bestående av representanter, förutom från domstolsverket, från

riksåklagaren (RÅ), rikspolisstyrelsen (RPS) och riksskatteverket (RSV). Under arbetet har samråd ägt rum med representanter från invandrarverket, kommerskollegium samt tolkarnas organisationer, Svensk tolkförening (STOF) och Tolkarnas Riksförening (TOR). Invandrarverket, kommerskollegium och STOF har med undantag för några påpekanden lämnat förslaget till tolktaxa utan erinran. TOR har godtagit huvuddragen i taxeförslaget men i vissa enskildheter redovisat avvikande mening.

Domstolsverket genomförde under våren och sommaren 1976 en undersökning avseende ersättning till tolk i brottmål som avgjorts under sista kvartalet 1975 (se nedan 4.2). Den bedömningen har gjorts att de uppgifter som inhämtats genom undersökningen och resultaten kan ligga till grund för förevarande utredning. Någon ny undersökning av ersättningsnivån vid de allmänna domstolarna har därför inte utförts. När det gäller ersättning till tolk inom polisväsendet har av RPS uttalats att tolk regelmässigt får ersättning i enlighet med en av RPS utfärdad rekommendation. Någon särskild undersökning av ersättningsnivån inom detta verksamhetsområde har därför inte bedömts vara erforderlig. Inom övriga områden har det inte ansetts meningsfullt med särskilda undersökningar, eftersom förekomsten av tolk inom dessa är förhållandevis sällsynt.

Gällande rekommendationer och uppgifter om praxis angående tolkersättning har inhämtats från ett antal myndigheter.

1.3 Terminologi

Med tolk avses i denna promemoria, om inte annat anges, den som tolkar muntligen från ett språk till ett annat. När begreppet översättare används avses en person som skriftligen överför innehållet i en text från ett språk till ett annat. (Jfr SOU 1972: 83 s. 10, prop. 1973: 3 s. 70 och prop. 1975: 26 s. 11.)

2 Bestämmelser i lag eller annan författning

I fråga om rättegång vid *allmänna domstolar* liksom i förvaltningsförfarandet gäller att handläggningen skall äga rum på svenska språket. Något allmänt stadgande härom finns dock inte (SOU 1938: 44 s. 112, prop. 1971: 30 s. 375, prop. 1973: 30 s. 25). I 5 kap. 6–8 §§ rättegångsbalken (RB) ges vissa regler om anlitande av tolk vid muntlig förhandling inför domstol. Enligt 6 § första stycket må tolk anlitas att biträda rätten, om part, vittne eller annan som skall höras inför rätten inte behärskar svenska språket. I andra stycket föreskrivs att om det vid rätten finns allmän tolk för det språk, varom är fråga, skall han anlitas. I annat fall förordnar rätten lämplig person att biträda som tolk i målet. I tredje stycket anges att tolk även må anlitas om den som skall höras är hörsel- eller talskadad. 7 § innehåller regler om tolked. I 8 § återfinns bestämmelser om ersättning till tolk. För allmän tolk och tolk för den som är allvarligt hörsel- eller talskadad gäller i detta hänseende särskilda regler. Annan tolk äger av allmänna medel åtnjuta arvode samt gottgörelse för kostnad och tidsspilla efter vad rätten prövar skäligt; ersättningen skall gäldas av statsverket.

Enligt kungörelsen (1947: 644) om anställande av allmän tolk m. m. skall sådan tolk finnas vid Haparanda och Gällivare tingsrätter för tolkning i

finska språket. Allmän tolk är skyldig att på anmodan biträda vid handläggning av förekommande mål och ärenden. Han har rätt till dagarvode med 200 kr för varje förrättningsdag samt resekostnadsersättning och traktamente enligt allmänna resereglementet (1952:735). Ersättningen gäldas av statsverket och utbetalas av domstolsverket.

I förordningen (1977:175) om tolk för hörsel- och talskadade föreskrivs att behöver den som är allvarligt hörsel- eller talskadad tolk när han skall höras inför domstol eller annan myndighet och har han inte själv utsett lämplig tolk, skall tolk tillkallas av myndigheten. Som tolk får endast anlitas av skolöverstyrelsen utsedd person. Den som har anlits som tolk har rätt till dagarvode med 200 kr för varje förrättningsdag samt resekostnadsersättning och traktamente enligt allmänna resereglementet. Ersättning betalas av allmänna medel genom länsstyrelsens försorg.

Bestämmelserna i 5 kap. 6–8 §§ RB gäller på grund av hänvisning i 5 kap. 3 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister och 2 § lagen (1976:1082) om bostadsdomstol också vid *arbetsdomstolen* och *bostadsdomstolen*.

Vad gäller *förvaltningsdomstolarna* finns regler om anlitan­de av tolk i 50–52 §§ förvaltningsprocesslagen (FPL) (1971:291). Lagen äger tillämpning vid rättskipning i regeringsrätten, kammarrätt, skatterätt, fastighets-taxeringsrätt och länsrätt (1 §). Från och med den 1 januari 1979 är FPL tillämplig även vid rättskipning i försäkringsöverdomstolen och försäkringsrätt (SFS 1978:29). Reglerna om tolk för förvaltningsdomstolarnas del är utformade med hänsyn inte bara till muntliga förhandlingar utan också till skriftlig handläggning (prop. 1971:30 s. 604). I 50 § första stycket föreskrivs att rätten vid behov skall anlita tolk, om part, vittne eller annan som skall höras inför rätten inte behärskar svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad. Vidare skall rätten även i annat fall vid behov få anlita tolk när den har att göra med någon som inte behärskar svenska språket. 51 § innehåller regler om ed. I 52 § stadgas att den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till arvode samt ersättning för kostnad och tidsspillan samt att kostnad för tolk betalas av allmänna medel.

Beträffande *förvaltningsmyndigheter* gäller enligt 9 § förvaltningslagen (FL) (1971:290) att myndigheten vid behov får anlita tolk, när den har att göra med någon som inte behärskar svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad. Med uttrycket tolk avses i bestämmelsen både den som tolkar muntligen och den som gör en skriftlig översättning av en handling (prop. 1971:30 s. 381). FL innehåller inte några regler om ersättning till tolk. Departementschefen anförde i förarbetena till lagen att det fick anses ligga i sakens natur att den som fullgjorde uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten skulle få skälig ersättning härför. Att ersättning skulle utgå av statsmedel hos statlig myndighet och av kommunala medel hos kommunal myndighet ansågs inte heller behöva uttryckligen utsägas i lagen (prop. 1971:30 s. 382). – Det bör påpekas att FL inte gäller ärenden hos exekutiv myndighet i dess exekutiva verksamhet eller hos polis- eller åklagarmyndighet, om ärendet avser myndighetens verksamhet till förekommande eller beivrande av brott (2 § FL). Den princip som slagits fast i 9 § FL torde emellertid äga analog tillämpning hos de nämnda myndigheterna (SOU 1972:83 s. 19, not 3). – Uttryckliga bestämmelser om ersättning till tolk finns slutligen i 42 a § utlänningslagen (UtL) (1954:913). Enligt tredje stycket i nämnda lagrum äger tolk av allmänna medel erhålla arvode samt gottgörelse för kostnad och tidsspillan, om uppdraget ej fullgjorts i tjänsten.

3 Rekommendationer

Vissa hovrätter har utfärdat rekommendationer för normalarvoden m. m. för domstolstolkning (*bilaga 1*). Rekommendationerna har i första hand avsett ersättning för tolkning i respektive hovrätt, men de har i allmänhet sänts ut också till tingsrätterna under hovrätten. I hovrätten över Skåne och Blekinge samt Lunds och Malmö tingsrätter rekommenderas sålunda ett timarvode för tolk som examinerats av statens invandrarverk eller erhållit kommerskollegiums bevis om speciell kompetens som rättstolk i språket i fråga om 180 kr för den första timmen och om 120 kr per timme för de därpå följande timmarna. För övriga tolkar rekommenderas 150 kr för den första timmen och 90 kr per timme för de därpå följande timmarna. Rekommendationerna har antagits under hösten 1974 och kompletterats i januari 1977. I diskussion vid ordförandekonferens i Svea hovrätt den 4 december 1974 stannade de närvarande för att såsom sin mening uttala att till auktoriserad, examinerad eller i övrigt särskild kvalificerad tolk oberoende av det språk tolken behärskar borde ersättning utgå med ett normalarvode om 95 kr per timme och att därutöver särskild ersättning för tidsspillan kunde utgå enligt avdelningens närmare bestämmande. Vid ordförandekonferens den 13 april 1977 fann konferensen att det för det dåvarande inte fanns behov av någon ytterligare rekommendation.

RPS har till samtliga polisstyrelser och länsstyrelser sänt ut en rekommendation beträffande tolkarvoden (*bilaga 2*). Rekommendationen bygger på en överenskommelse mellan RPS och DIK-förbundet Tolkarnas Riksförening (TOR) och avser endast TOR-tolkar. Normerna torde dock, enligt rekommendationen, vara vägledande även beträffande andra tolkar i de fall då annan beräkningsgrund inte överenskommits. Det rekommenderade arvodet utgör sedan hösten 1977 80 kr per timme. Enligt uppgift från RPS torde det rekommenderade arvodet i regel tillämpas av myndigheterna.¹

Riksskatteverket har inte utfärdat någon rekommendation beträffande tolkarvoden för kronofogdemyndigheterna. Vissa kronofogdemyndigheter har emellertid träffat avtal med respektive kommun om tolkservice (*bilaga 3*). Myndigheten har då bundit sig att erlagga ersättning till kommunen motsvarande kommunens självkostnad. Tolkarvudet bestäms i sådana fall av den överenskommelse som träffats mellan kommun och tolkarna. Användning av tolk vid kronofogdemyndigheter är enligt uppgift inte särskilt vanligt.

¹ Av 367 tolkarvoden, som utbetalats av RPS under juni 1978 fördelar sig timarvudet enligt följande:

89 fall	120 kr/tim (80 kr+ 50 % ob-tillägg)
1 fall	105 kr/tim
1 fall	90 kr/tim
261 fall	80 kr/tim
7 fall	70 kr/tim
2 fall	60 kr/tim
5 fall	50 kr/tim
1 fall	40 kr/tim

Taxan synes således ha tillämpats i 350 fall av 367, dvs. omkring 95 % av fallen. Tillägg för oökväm arbetstid har utgått i omkring 25 procent.

4 Statistiska undersökningar m. m.

4.1 Undersökningar utförda av invandrarutredningen (Invandrarutredningen 2, SOU 1972: 83)

Invandrarutredningen (IU) gjorde på sin tid en kartläggning av den tolk-service som lämnades inom den statliga sektorn. IU undersökte härvid bl. a. omfattningen av förekommande tolk-service och kostnaden för densamma.

Vad först gäller *polisväsendet* konstaterade IU att rikstäckande uppgifter saknades om i vilken omfattning de lokala polismyndigheterna anlitade tolk och om kostnaderna för polisväsendets tolk-service (s. 23). IU antog att tolkar anlitas främst i samband med utredningar enligt utlänningslagstiftningen. Med stöd av de uppgifter IU inhämtade från fem polisdistrikt antogs att den sammanlagda kostnaden för tolk per år översteg en miljon kronor.

Vad gäller *domstolsväsendet* redovisades i betänkandet (s. 24) en stickprovsundersökning vid elva tingsrätter. Undersökningen avsåg mål och ärenden som inkommit under första halvåret 1971. Av sammanlagt 6 301 redovisade brottmål användes tolk i 438 fall (sju procent). Endast i två procent av tvistemålen användes tolk (80 fall av 4 002). I ärenden hörande till den s. k. frivilliga rättsvården förekom tolkning mycket sällan (32 fall av 12 414 ärenden).

Vid *länsstyrelserna* anlitas tolkar enligt betänkandet (s. 27) i förhållandevis liten utsträckning. För budgetåret 1971/72 uppskattades tolkkostnaderna i länsrätterna till 12 250 kr, i läns-skatterätterna till 3 450 kr och vid länsstyrelserna i övrigt till 8 700 kr.

Vad slutligen gäller *exekutionsväsendet* genomfördes genom dåvarande exekutionsväsendets organisationsnämnd en stickprovsundersökning vid sex kronofogdedistrikt med hög andel utländska medborgare (s. 27). Utredningen avsåg förhållandena år 1971. Enkäten visade att behov av tolk gjort sig gällande endast i liten utsträckning. Beträffande exempelvis Norrköpings distrikt uppgavs ifråga om totalt 44 822 allmänna mål och 6 110 enskilda mål tolk ha använts endast i två enskilda mål. I Karlskoga distrikt anlitas tolk i ca 150 av 9 305 allmänna mål och i ca 30 av 1 347 enskilda mål. I en stor del av fallen hade tolkningen emellertid klarats av genom myndighetens egen personal. I övriga fall hade förekommande språksvårigheter klarats av med hjälp av svenskspråkig person som medföljt den som varit i kontakt med myndigheten. I endast sju fall där myndigheten anlitate tolk uppgavs särskild kostnad ha uppkommit för myndigheten. Den sammanlagda kostnaden uppgavs ha stannat vid 160 kr.

4.2 Domstolsverkets undersökning 1976 av tolkarvoden

Domstolsverket genomförde under våren och sommaren 1976 en undersökning av ersättning till tolk vid tingsrätt. Undersökningen bestod av två delar, en enkät med allmänna frågor om tolkersättning och en genomgång av enskilda mål. Den senare delen omfattade samtliga brottmål där tolk varit förordnad och som avgjorts under sista kvartalet 1975. Målundersökningen omfattade 946 mål. I dessa mål hade sammanlagt 1 007 tolkar varit förordnade. Resultatet av undersökningen redovisades i en rapport daterad den 25 januari 1977.

Undersökningen bekräftade gjorda antaganden att timersättningen till

tolk varierade högst betydligt mellan domstolarna. Av domstolsverkets rapport framgår att det genomsnittliga arvodet per tolktimme vid tingsrätterna varierade mellan 74 och 275 kr (bilaga 4).

Av undersökningen framgår vidare att det sammanlagda arvodet som regel var lågt. I mer än två tredjedelar av målen var arvodet högst 200 kr och endast i 20 fall översteg arvodet 1 000 kr. Genomsnittsarvodet beräknades till 221 kr (bilaga 4 s. 1). Vad gäller tolkuppdragens längd framgår att i mer än hälften (51,2 %) av fallen var tolktiden högst en timme. Genomsnittligt antal tolktimmar per tolkuppdrag beräknades till 2,06 (bilaga 4). — Det genomsnittliga timarvodet beräknades till 109 kr (genomsnittsarvodet dividerat med genomsnittligt antal tolktimmar).

I rapporten redovisades även en beräkning av medeltimarvodet (bilaga 4 s. 3). Beräkningen var gjord så att för varje tolk dividerades arvodet med tolktiden. Därefter beräknades medelvärde av timarvodena. Det sålunda erhållna medeltimarvodet angavs till 155 kr.

Det insamlade materialet bearbetades vidare genom regressionsanalys, dvs. samma statistiska metod som användes vid bestämmande av timkostnadsnormen i brottmålstaxan. Regressionsanalys är en metod för fastställande av statistiska samband. Metoden innebär att man med en matematisk funktion (vanligen $y = a + b \cdot t$) försöker anpassa en beroende variabel, i detta fall arvodet ($= y$), till en oberoende variabel, i detta fall antal tolktimmar ($= t$). Vid bearbetning av hela materialet blev resultatet

A) när konstanten tilläts att anta godtyckligt värde:

$$\text{Arvode } y = 48,78^1[a] + 85,57[b] \cdot t$$

B) när konstanten åsatt värdet 0:

$$\text{Arvode } y = 93,47[b] \cdot t$$

Slutligen framgår av rapporten (s. 13) att domstolarna tillämpade en fallande timersättning, dvs. timersättningen var lägre ju längre tolkuppdraget var.

4.3 Kostnadsutvecklingen beträffande tolkersättning vid de allmänna domstolarna

Som framgår av tabell 1 ökade tolkkostnaderna från budgetåret 1975/76 till budgetåret 1976/77 med omkring sju procent och från budgetåret 1976/77 till budgetåret 1977/78 med omkring 23 procent. Ökningen av arvoden var relativt låg medan omkostnaderna ökade kraftigt från budgetåret 1976/77 till budgetåret 1977/78. Antalet mål vari tolk varit förordnad ökade såsom framgår av tabell 2 under samma period måttligt. Ökningen var mellan 1975 och 1976 12,2 procent och mellan 1976 och 1977 6,7 procent.

¹ Konstantens värde kan betraktas som en "startkostnad" som är oberoende av målets storlek.

Tabell 1 Tolkkostnader

Budgetår	75/76	76/77 (ökn.)	77/78 (ökn.)
Arvode	2 150 000	2 300 000 (7,0 %)	2 550 000 (10,9 %)
Omkostnader	67 300	69 000 (2,5 %)	367 000 (31,9 %)
Totalt	2 217 300	2 369 000 (6,9 %)	2 917 000 (23,1 %)

Tabell 2

	1974	1975	1976	1977
<i>Tingsrätt</i>				
Biträde av tolk i brottmål	3 516 (3,7 %)	3 694 (4,0 %)	3 879 (4,4 %)	3 934 (4,9 %)
Antal brottmål avgjorda genom förhandling	93 987	92 356	89 113	80 610
Biträde av tolk i övriga mål	1 188* (4,6)	1 530* (5,6)	2 010* (7,5)	2 293* (8,6)
Antal övriga mål avgjorda genom förhandling	25 889	27 325	26 864	26 661
Biträde av tolk totalt	4 704 (3,9 %)	5 224 (4,4 %)	5 889 (5,1 %)	6 227 (5,8 %)
Antal mål avgjorda genom förhandling, totalt	119 876	119 681	115 977	107 271
<i>Hovrätt</i>				
Biträde av tolk i brottmål	350 (10,1 %)	360 (10,1 %)	369 (9,9 %)	450 (11,4 %)
Antal brottmål avgjorda genom förhandling	3 473	3 554	3 744	3 951
Biträde av tolk i övriga mål	35 (4,6 %)	41 (5,6 %)	52 (7,5 %)	56 (8,6 %)
Antal övriga mål avgjorda genom förhandling	763	732	695	650
Biträde av tolk totalt	385 (9,1 %)	401 (9,4 %)	421 (9,5 %)	506 (11,0 %)
Antal mål avgjorda genom förhandling totalt	4 236	4 286	4 439	4 601
<i>Totalt</i>				
Biträde av tolk i brottmål	3 866 (4,0 %)	4 054 (4,2 %)	4 248 (4,6 %)	4 384 (5,2 %)
Antal brottmål avgjorda genom förhandling	97 460	95 910	92 857	84 561
Biträde av tolk i övriga mål	1 223* (4,6 %)	1 571* (5,6 %)	2 062* (7,5 %)	2 349* (8,6 %)
Antal övriga mål avgjorda genom förhandling	26 652	28 057	27 559	27 311
Biträde av tolk totalt	5 089* (4,1 %)	5 625* (4,5 %)	6 310* (5,1 %)	6 733* (6,0 %)
Antal mål avgjorda genom förhandling totalt	124 112	123 967	120 416	111 872

*) Uppgift om huruvida tolk förekommit saknas vad gäller övriga mål i tingsrätt. Den statistikrapportering som sker från tingsrätt saknar utrymme för nämnda uppgift. Från hovrätt rapporteras emellertid förekomsten av tolk i samtliga mål och ärenden. I tabellen har antagits att tolk förekommer i lika stor utsträckning i tingsrätt som i hovrätt. Resultat av IUs undersökning (ovan 6.1) tyder dock på att antalet tvistemål och ärenden vari tolk förekommit procentuellt sett är lägre än de för hovrätt redovisade procenttalen.

5 Överväganden

5.1 Behov av taxa för tolkersättning

För att åstadkomma enhetliga ersättningsnormer vid de allmänna domstolarna torde en taxereglering av tolkarvodena vara nödvändig. Att behov av en sådan reglering föreligger har också framhållits av flertalet tillfrågade tingsrätter däribland Stockholms och Malmö tingsrätter (Domstolsverkets rapport s. 7). Även från tolkorganisationernas sida föreligger enligt vad domstolsverket erfarit av anförda skäl önskemål om en taxereglering.

Lika starka skäl för en taxereglering också inom polisväsendet kan däremot inte anses föreligga. Inom detta område torde nämligen ersättningsnormerna vara relativt enhetliga på grund av RPSs tidigare nämnda rekommendation. En taxereglering kan ändå anses motiverad om man vill åstadkomma enhetliga ersättningsnormer inom hela det område som uppdraget avser. Härtill kommer att införandet av en taxa innebär en fastare styrning av tolkersättningarna än vad som kan åstadkommas genom en rekommendation.

För övriga myndigheter gäller att tolk används i så ringa omfattning att en taxereglering av respektive område var för sig knappast kan anses nödvändig.

Av det anförda framgår att behovet av taxereglering är störst vid de allmänna domstolarna, men att en reglering av tolkersättning även vid övriga myndigheter måste anses angelägen för att åstadkomma enhetliga ersättningsnormer inom hela det med uppdraget avsedda området. Självfallet är det för en effektiv kostnadskontroll av stort värde med en taxa som gäller vid samtliga myndigheter. Enligt domstolsverket bör därför hela det med uppdraget avsedda området taxeregleras.

5.2 Författningsfrågor

5.2.1 Normgivningskompetensen

Att tolk vid domstol skall ha ersättning för sitt arbete bör i likhet med vad som för närvarande gäller uttryckas i lag¹. Däremot förefaller det föga lämpligt att en taxereglering sker i form av lag. Taxebeloppen torde behöva justeras tid efter annan och arbetet härmed bör inte lämpligen belasta riksdagen.

Delegation av riksdagens normgivningsmakt inom ifrågavarande område torde inte vara möjlig. Däremot föreligger enligt domstolsverkets mening inte något hinder mot att i verkställighetsföreskrifter reglera ersättning till tolk. Avgörande för om sådan utfyllnad är möjlig är därvid lagrummens utformning. I 5 kap. 8 § RB är direkt utsagt att det är rätten som skall göra skälighetsprövningen. Vid sådant förhållande torde utfyllnad genom verkställighetsföreskrifter f. n. vara utesluten. Den i 52 § FPL använda lokutionen torde däremot inte lägga hinder i vägen för verkställighetsföreskrifter. Taxan får därvid anses ge uttryck för vad som i normalfallen skall anses utgöra skälig ersättning till tolk. För att möjliggöra att även RBs regler om ersättning till tolk kan utfyllas med verkställighetsföreskrifter föreslås 5 kap. 8 § RB få ändrad lydelse, vilken ansluter till 52 § FPL (se nedan 5.2.3).

¹ För marknadsdomstolen, som f. n. saknar lagregler om tolk, föreslås att i lagen (1970:417) om marknadsdomstol hänvisas till RBs regler om tolk.

Ej heller för tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet föreligger enligt domstolsverkets mening hinder mot att närmare föreskrifter om ersättning till tolk meddelas på annat sätt än genom lag.

5.2.2 *Beslutsnivå m. m.*

Såsom tidigare har framhållits (avsnitt 5.2.1) bör det ankomma på regeringen eller på myndighet, som regeringen bestämmer, att fastställa taxa för ersättning till tolk. Enligt domstolsverkets mening saknas skäl för att taxan skall fastställas på högre nivå än av centralt ämbetsverk. Vilken myndighet som därvid skall väljas beror till viss del på om regleringen kan ske i en gemensam taxa eller om flera taxor blir nödvändiga. Om det blir aktuellt med två taxor, en för domstolar (inkl. arrende- och hyresnämnder samt va-nämnden) och en för övriga myndigheter förefaller det naturligt att domstolsverket fastställer taxa för domstolarna och RPS för övriga myndigheter. Om gemensam taxa väljs torde normgivningsmakten kunna överlåtas till en av de nämnda myndigheterna. Med hänsyn till att domstolsverket redan har erfarenhet av taxereglering inom rättshjälpsområdet förefaller det lämpligt att uppgiften i sådant fall anförtros domstolsverket.

Fördelen med en gemensam taxa för hela det med uppdraget avsedda området är att man därigenom får enhetliga regler inom i stort sett hela rättsväsendet. Vidare kommer arbetet med att fastställa taxa och sedermera även arbetet med att justera beloppen att kunna samlas hos en myndighet, ett förhållande som ur arbetssynpunkt måste anses ändamålsenligt. Självfallet bör samråd äga rum med berörda myndigheter.

En förutsättning för en gemensam taxa måste emellertid vara att tolkuppgifterna inom det tänkta området för taxan bedöms vara i stort sett likvärdiga. För tolkning vid allmän domstol, förvaltningsdomstol, övriga specialdomstolar, arrende- och hyresnämnd samt polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet torde gälla att beskaffenheten av det material som tolken har att arbeta med är tämligen likvärdigt inom hela området. De uppgifter som t. ex. kommer fram vid ett polisförhör motsvarar i stort sett vad som tas upp vid efterkommande domstolsförhandling. Däremot kan det hävdas att tolksituationerna är något olika. Att tolka inför domstol kan upplevas som mer pressande än att tolka vid polisförhör. Domstolstolkning torde också ställa större krav på snabbhet och dessutom är möjligheterna att använda hjälpmedel begränsade.

En annan omständighet som kan föranleda viss tveksamhet för den gemensam taxa är att ersättningsnivån f. n. varierar mellan de olika områdena och att en utjämning skulle kunna innebära ökade kostnader för det allmänna. Det är framförallt den nuvarande skillnaden mellan domstolstolkar och polistolkar som har betydelse. Inom övriga områden är tolkuppgifterna så få att kostnaderna inte kan anses ha avgörande betydelse.

Det förhållandet att domstolstolkning upplevs som arbetsammare än polistolkning behöver i och för sig inte utgöra ett hinder mot en gemensam taxa. Problemet kan lösas på så sätt att tolkning vid domstol kompenseras inom ramen för den gemensamma taxan, genom t. ex. ett särskilt tillägg eller högre timersättning. Genom en sådan ordning undviks också att ökade kostnader uppstår enbart på grund av en gemensam taxa.

De nackdelar en gemensam taxa har kan, såsom framgått av det anförda, utan större svårighet elimineras. Enligt domstolsverkets uppfattning bör därför en gemensam taxa fastställas för hela det med uppdraget avsedda området. Taxan bör fastställas av domstolsverket efter bemyndigande av regeringen.

5.2.3 Förslag till författningsändringar

I bilaga 5–9 lämnas förslag till de författningsändringar som erfordras vid en taxereglering om ersättning till tolk inom det med uppdraget avsedda området. Författningsförslagen bygger på att en gemensam taxa fastställs för hela det med uppdraget avsedda området och att denna taxa fastställs av domstolsverket.

Förslaget till ny lydelse av 5 kap. 8 § RB (bilaga 5) har utformats efter mönster av 21 kap. 10 § RB, som behandlar ersättning till offentlig försvarare. Uttrycket "efter vad rätten prövar skäligt" har ersatts med "skälig ersättning". Därmed torde enligt domstolsverkets mening hinder inte föreligga mot verkställighetsföreskrifter.

För att göra tillämpande myndigheter uppmärksamma på förekomsten av tolktaxan har i förslagen till ny lydelse av 5 kap. 8 § RB och 52 § FPL (bilaga 5 och 6) angetts att regeringen eller efter regeringens bemyndigande, domstolsverket, fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättning till tolk. Det är inte fråga om delegation av normgivningsmakten utan endast ett konstaterande av en befogenhet som efter ovan föreslagen ändrad lydelse av 5 kap. 8 § tillkommer regeringen enligt 8 kap. 13 § RF.

I lagen (1970: 417) om marknadsdomstol m. m. saknas bestämmelser om tolk och om ersättning till tolk. Enligt förarbetena till lagen skall ärendena handläggas i rättegångsliknande former och i stort sett efter rättegångsbalkens principer. Departementschefen anförde i prop. 1970: 57 s. 167.

Vissa grundläggande bestämmelser om förfarandet bör meddelas i lagen men någon detaljreglering bör inte komma ifråga. Erfarenheterna från näringsfrihetsrådets verksamhet visar att något behov härav inte föreligger. Det har visat sig vara en klar fördel att förfarandet är smidigt och att man inte är bunden av ett så strikt regelsystem som det rättegångsbalken innehåller.

För att tolktaxan skall gälla även vid marknadsdomstolen bör en hänvisning tas in i lagen om marknadsdomstol till rättegångsbalkens regler om tolk (bilaga 7).

Vidare föreslås tillägg till förordningen (1975: 506) med instruktion för domstolsverket (bilaga 8) samt förslag till förordning om taxa för ersättning till tolk (bilaga 9).

5.3 Förslaget till tolktaxa

5.3.1 Allmänt om utformningen

Förslaget till taxa för tolkersättning har – efter mönster från brottmåls-taxan – givits formen av en tidstaxa, dvs. ersättningen till tolk beräknas på det sätt att antalet arbetstimmar multipliceras med en bestämd timersättning. Någon annan typ av taxa, såsom t. ex. en saktaxa, torde inte vara möjlig eftersom tolkuppdragen inte kan indelas i grupper där tolkens arbetsprestation kan förutses. En strävan vid utformningen av taxan har varit att till en rimlig kostnad öka myndigheternas tillgång på dokumenterat kvalificerade tolkar. Avsikten har vidare varit att göra taxan så enkel och lättillämpad som möjligt.

5.3.2 Tillämpningsområdet

Den föreslagna taxan är gemensam för hela det med uppdraget avsedda området. Beträffande timarvodets storlek görs i taxan åtskillnad mellan tolkning vid domstol och tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyn-

dighet. Med domstol har i taxan jämställts arrendenämnd, hyresnämnd och statens va-nämnd trots att dessa inte är att anse som domstolar (prop. 1973: 23 s. 199 och prop. 1975/76: 149 s. 86). Tolsituationerna vid dessa förvaltningsmyndigheter är emellertid enligt domstolsverkets mening likartade med dem som förekommer vid domstol. Den högre ersättningen till tolk vid domstol motiveras främst av att tolkning vid domstol får anses mer pressande och ställa större krav på tolken (jfr s. 26).

5.3.3 Differentiering av arvodet med hänsyn till tolkens kvalifikationer

Statligt godkännande av tolkar infördes i Sverige den 1 januari 1976.

Bestämmelser härom finns i förordningen (1975: 590) om godkännande av tolkar och auktorisation av översättare. Fråga om godkännande av tolk prövas av kommerskollegium som även utövar tillsyn över godkända tolkars verksamhet. För att erhålla godkännande skall tolk bl. a. ha fullgjort av kommerskollegium föreskrivna kunskapsprov och dessutom vara känd för redbarhet och även i övrigt finnas lämplig att vara verksam som tolk. Efter särskild prövning kan godkänd tolk erhålla bevis om speciell kompetens för tolkning inom visst verksamhetsområde. Hittills har sådana bevis meddelats endast beträffande rättstolkning. Enligt kommerskollegiets tolkförteckning för år 1978 jämte tillägg t. o. m. 9 juni 1978 finns 265 godkända tolkar. Av dessa har 52 erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk.

Av domstolsverkets undersökning, som avsåg brottmål avgjorda under sista kvartalet 1975, framgår att i 26,1 procent av fallen hade tolken högre tolkutbildning, i 12,8 procent annan tolkutbildning och i 21,2 procent ingen tolkutbildning alls. Uppgift om tolkens utbildning saknades i 39,9 procent av fallen. I flertalt av de senare fallen är det troligt att tolken saknade tolkutbildning.

Det måste anses vara av allmänt intresse att myndigheterna i större utsträckning än hittills får tillgång till tolkar vars kunskaper sakkunnigt har prövats. För att förmå fler av de verksamma tolkarna att genomgå utbildning och examination torde krävas att de av kommerskollegium godkända tolkarna erhåller högre ersättning än övriga tolkar. Den föreslagna taxan innehåller därför skilda ersättningsnivåer beroende på tolkens kompetens. Den högsta ersättningsnivån, arvodesnivå III, är förbehållen av kommerskollegium godkänd tolk som erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk i språket ifråga. Den mellersta ersättningsnivån, arvodesnivå II, gäller för av kommerskollegium godkänd tolk i språket ifråga. Övriga tolkar hänföres till arvodesnivå I.

Metoden att knyta ersättningsnivåerna till kommerskollegiets godkännande har kritiserats av nämnden för tolkutbildning vid Uppsala universitet. I brev den 29 maj 1978 till domstolsverket anför av tolklinjenämnden att den föreslagna utformningen av taxan med stor sannolikhet kommer att påverka rekryteringen till universitetens tolkutbildning negativt. Tre terminers intensiv tolkutbildning borde enligt nämndens uppfattning också motsvaras av någon form av premiering vad gäller tolktaxor.

Kravet på godkännande som förutsättning för rätt till högre ersättning torde inte få negativ inverkan på rekryteringen till universitetens tolkutbildning. Det har f. ö. visat sig att flera av dem som genomgått den högre tolkutbildningen inte utan vissa kompletterande studier klarat kommerskollegiets prov. Kollegiets godkännande ställer höga krav på tolkens kunskaper. En ökad vilja hos tolkarna att genomgå kollegiets prov kan därför antas snarare öka efterfrågan på adekvat utbildning.

Enligt domstolverkets mening talar övervägande skäl för att en koppling av de högre arvodesnivåerna sker endast till kommerskollegiets olika former av auktorisation. Genom denna konstruktion undviks gränsdragningsproblem och i de enskilda fallen svåra meritvärderingar. Man får dessutom inbyggda garantier för en hög standard på tolkarna.

5.3.4 Differentiering av arvodet i övrigt

Ersättningen till tolk kan differentieras av andra skäl än tolkens kompetens såsom språkets art (sällsynt, svårinläst eller svåröversatt språk), tolkningssättet (konsekutiv tolkning eller simultantolkning) eller om tolkuppdraget avser fler än en person och tolkningen utförs på obekvämt arbetstid. En differentiering med hänsyn till samtliga dessa faktorer medför otvivelaktigt att taxan blir oöverskådlig och svårtillämpad.

Differentiering med hänsyn till *språkets art* förekommer för närvarande beträffande översättning av utländsk text (Statens invandrarverks taxa från den 1 mars 1977: Engelska, tyska och franska 61 kr per 100 ord; finska, italienska 66 kr per 100 ord och övriga språk 69 kr per 100 ord). Anledning till motsvarande differentiering torde emellertid inte finnas vid muntlig översättning där tidsfaktorn torde ha störst betydelse för den totala ersättningens storlek. Enligt domstolverkets mening kan dessutom rent allmänt ifrågasättas om språket över huvud taget bör utgöra skäl till generell differentiering. I vissa undantagsfall kan dock språkets art utgöra skäl till att fråga taxan (jfr 5.3.5).

Vad gäller *tolkningssättet* kan hävdas att simultantolkning, som ibland kan bidra till snabbare handläggning, bör medföra högre ersättning. Vid simultantolkning får emellertid tolken mindre tid på sig att få fram nyanser i vad som sägs. Vid rättstolkning är det högst väsentligt att översättningen är korrekt. Här till kommer att det i varje enskilt fall torde vara närmast ogörligt att avgöra om det är fråga om simultantolkning. Anledning saknas därför att särskilt premiera simultantolkning.

Vad gäller frågan om förhöjt arvode vid *tolkning åt flera personer* kan noteras att RPSs rekommendation innehåller sådana regler. Tolkning åt flera personer tar dock längre tid. I allmänhet torde därför en tidstaxa i tillräcklig grad tillgodose tolkens krav på ersättning. Skäl till differentiering av taxan i berörda fall föreligger därför inte. I undantagsfall kan dock tolkning åt flera utgöra skäl till att fråga taxan (se 5.3.5).

Vad slutligen gäller frågan om förhöjt arvode vid *tolkning på obekvämt arbetstid* är att märka att RPSs rekommendation innehåller regler av innebörd att arvodet höjs med 50 procent vid tolkning mellan klockan 17.00–09.00. Av domstolverkets undersökning framgår att flertalet tingsrätter inte tillämpar förhöjt arvode vid obekvämt arbetstid. Tolkning på obekvämt arbetstid torde emellertid inte vara vanligt vid domstol. Av invandrarutredningens undersökning vid de tre största polisdistrikten (PM 1972-04-28 s. 6) framgår att merparten av tolkningen sker under dagtid, företrädesvis mellan 08.00 och 20.00. Vidare framgår att belastningen är störst fram till klockan 16.00 varefter behovet minskar successivt med en viss uppgång kring midnatt. Under natten förekommer så gott som ingen tolkning. — För att underlätta anskaffandet av tolk under annan tid än normal arbetstid finns dock anledning till förhöjd ersättning under sådan tid.

Sammanfattningsvis anser domstolverket att utöver tolkens kompetens endast tolkning på obekvämt arbetstid bör utgöra grund för differentierad ersättning. I förslaget till taxa finns därför bestämmelser om förhöjt timarvode vid tolkning på sådan tid.

5.3.5 *Avvikelser från taxebeloppen*

Taxebeloppen är så bestämda att taxan i stort sett skall omfatta samtliga tolkuppdrag inom taxeorrådet. Vissa uppdrag kan emellertid tänkas vara av sådan beskaffenhet att de inte kan anses falla inom ramen för taxan. Av den anledningen föreskrivs i taxeförslaget att det sammanlagda ersättningsbeloppet enligt taxan får överskridas, om uppdraget varit av särskilt svår beskaffenhet. Att positivt uttrycka samtliga omständigheter som kan medföra att taxan får överskridas låter sig knappast göras. I taxeförslaget ges några exempel på sådana omständigheter som i undantagsfall kan medföra överskridande. Sålunda anges att om tolkningen skett på ett mycket ovanligt språk eller om tolkuppdraget avsett flera personer kan i undantagsfall finnas skäl till överskridande av taxebeloppen. Simultantolkning bör ej i något fall medföra överskridande.

Enligt domstolsverkets mening bör slutligen finnas möjlighet att frånga taxan i sänkande riktning om tolken varit vårdslös eller försumlig eller visat oskicklighet, t. ex. genom att bidra till att tolkningen onödigtvis dragit ut på tiden.

5.3.6 *Arvodesgrundande tid*

Ersättningen beräknas för varje uppdrag för sig. Om uppdraget sträcker sig över mer än en dag beräknas ersättningen på den sammanlagda tiden. Som arvodesgrundande tid räknas den sammanhängande tid under en och samma dag som tolken står till myndighetens förfogande. Tiden räknas från den tidpunkt till vilken tolken är kallad och har infunnit sig till dess uppdraget är avslutat. I tiden räknas varje uppehåll med undantag för uppehåll för måltid. Arvode skall enligt taxeförslaget alltid utgå med belopp motsvarande minst en timmes arvodesgrundande tid. Annan tid då tolkens arbetstid tas i anspråk ersätts enligt reglerna om tidsspillan.

5.3.7 *Tidsspillan*

Med tidsspillan avses i allmänhet sådan tid då produktivt arbete med något uppdrag inte utförs trots att uppdragstagarens arbetstid tas i anspråk (förlorad arbetsförtjänst). Någon klar definition av begreppet tidsspillan finns emellertid inte. Restid utgör den vanligaste formen av tidsspillan. Det måste från fall till fall avgöras vad som kan anses utgöra tidsspillan vid utförande av visst uppdrag.

När advokat tillerkänns ersättning för tidsspillan enligt brottmålstaxan torde man regelmässigt bygga på ett antagande att advokat alltid förlorar viss arbetsförtjänst när han under arbetstid tas i anspråk av domstolen. Sådant antagande kan göras beträffande advokater eftersom det är fråga om en relativt homogen grupp för vilka beräkningar kan göras om hur stor del av arbetsdagen som täcks av uppdrag. Motsvarande antagande kan enligt domstolsverkets mening inte generellt göras beträffande tolkar. En del av tolkarna har fast anställning och tar tolkuppdragen vid sidan om. Andra arbetar uteslutande med tolkuppdrag i vissa fall kombinerat med översättningsarbete. För att ersättning för tidsspillan skall utgå måste därför tolken i varje särskilt fall i princip visa att han under ifrågavarande tid gått miste om arbetsförtjänst. Det torde i allmänhet vara tillfyllest med en preciserad uppgift om vilka arbetsuppgifter tolken skulle ha utfört under den aktuella tiden. Det bör i sammanhanget påpekas att enligt taxeförslaget skall all närvarotid vid myndigheten ersättas i form av arvode (se 5.3.6).

I likhet med brottmålstaxan bör av praktiska skäl ersättning för kortare

tidsspillan ingå i taxebeloppen. I förslaget till tolktaxa har därför införts en regel om att tidsspillan ersätts till den del den sammanlagt överstiger 30 minuter.

5.3.8 Ersättning vid återkallat tolkuppsdrag

Myndighet som anlitat tolk torde enligt kontraktsrättsliga principer vara skyldig att hålla tolken skadelös, om myndigheten av någon anledning avbeställer tolktjänsten. Så torde åtminstone vara fallet om avbeställningen sker vid sen tidpunkt. Av domstolsverkets undersökning framgår att 65 tingsrätter/avdelningar av 98 tillerkände tolken ersättning vid inställd förhandling.

Av för domstolsverket kända domstolsavgöranden i frågan framgår att beloppen kan variera högst betydligt. Vid ett tillfälle åtog sig en tolk ett uppdrag i ett mål som beräknades pågå under åtta dagar. Tolken tackade då nej till andra uppdrag som erbjöds denne under den aktuella tiden. Förhandlingen inställdes sedermera, varvid tolken yrkade och tillerkändes ersättning för tre dagars arbete med 1980 kr (Södra Roslags tingsrätt B 861/75). Vid ett annat tillfälle hade samma tolk åtagit sig att tolka i ett mål som beräknades pågå under sex dagar. Förhandlingen inställdes och tolken yrkade och tillerkändes ersättning med 800 kr (Stockholms tingsrätt, avd. 3, T 299/74).

Med hänsyn till att omständigheterna kan i hög grad skifta från fall till fall när det gäller frågan om rätt till ersättning för återkallat tolkuppsdrag anser domstolsverket att en taxereglering av förevarande spörsmål inte är lämplig. Några regler härom har därför inte tagits in i taxeförslaget. Presumtionen bör dock vara att tolken tillerkänns skälig ersättning.

6 Ersättningens storlek

Vid bestämmande av en skälig timersättning vid tolkning vid domstol bör riktmärket vara att den totala ersättningen för visst uppdrag motsvarar vad som hittills såsom ett riksgenomsnitt utgått för motsvarande uppdrag. Vid beräkning av timersättning till domstolstolk kan resultatet av domstolsverkets undersökning av utdömda tolkarvoden 1975 härvid tjäna som utgångspunkt. I domstolsverkets rapport redovisas tre olika metoder att beräkna den genomsnittliga timersättningen:

a) genomsnittligt tolkarvode dividerat med genomsnittligt antal tolktimmar = 109 kr/tim.;

b) medeltal av individuella timersättningar beräknade enligt metod a) = 155 kr/tim.;

c) regressionskoefficienten i domstolsverkets rapport = 93 kr/tim.

Av domstolsverkets rapport framgår vidare att domstolarna har tillämpat en fallande timersättning. Detta i kombination med det faktum att den tidsperiod för vilken tolken erhållit ersättning är ganska kort medför att beräkningssätt b) inte är lämpligt. Av alternativen a) och c) är det enligt domstolsverkets mening c) som bör ligga till grund för beräkning av skälig timersättning. Därigenom kommer samma statistiska metod att tillämpas vid beräkning av timersättning till tolk som användes vid beräkning av timkostnadsnormen i brottmålstaxan och i taxan för gemensam ansökan om äktenskapsskillnad. Domstolsverkets undersökning avsåg, såsom tidigare nämnts, förhållandena under sista kvartalet 1975. En viss uppräknings av den enligt alternativ c) beräknade timersättningen är därför nödvändig.

Två metoder för en uppräknings är därvid tänkbara. Gemensamt för båda är användandet av något slag av index. Den första metoden innebär att 1975 års timersättning räknas upp under hänsynstagande till den allmänna kostnadsutvecklingen. Konsumentprisindex torde i så fall kunna användas. Den andra metoden skulle vara att räkna upp 1975 års timersättning med hänsyn till löneutvecklingen för en ur ersättningssynpunkt jämförbar grupp. Jämförelse torde därvid kunna ske med timkostnadsnormens utveckling. Indextalen hänför sig till resp. års mittpunkt.

År	Timkostnadsnormindex	Konsumentprisindex
1975	100	100
1976	108	110
1977	119	123
1978	128	128 ¹

Såsom framgår av tabellen sammanfaller för 1978 timkostnadsnormindex och konsumentprisindex. En uppräknings av alternativ c), 93 kr/tim, med 28 procent ger en timersättning för 1978 som uppgår till 119 kr. Ifrågasättande belopp bör ligga till grund för bestämmande av taxebeloppet såvitt avser tolkning vid domstol.

Såsom tidigare framgått föreslås en blivande taxa bli indelad i tre ersättningsnivåer. Enligt domstolsverkets mening bör arvodesnivå I genomsnittligt sett ligga något under den framräknade timersättningen om 119 kr. Övriga arvodesnivåer bör ligga över denna timersättning. För tolkning vid domstol föreslås därför arvode utgå för första timmen med 110 (arvodesnivå I), 140 (arvodesnivå II), resp. 170 kr (arvodesnivå III). För tiden därefter utgår ersättning med 40, 55 resp. 70 kr för varje påbörjad halvtimme. I det fall arvodesgrundande tid understiger en timme skall enligt taxeförslaget arvode alltid utgå med belopp motsvarande en timmes tolkning.

Vad sedan gäller beräkning av skälig timersättning för tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet kan RPS rekommendation tjäna som utgångspunkt. Den av RPS rekommenderade timersättningen är f. n. 80 kr. Av rekryteringsskäl torde det knappast vara möjligt att för den lägsta arvodesnivån använda en timersättning som i alltför hög grad understiger RPS rekommendationer. För tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet föreslås därför arvode utgå för första timmen med 70 kr för arvodesnivå I. För arvodesnivå II föreslås 100 kr för första timmen och för arvodesnivå III 130 kr. För tiden därefter utgår arvode med 35, 50 resp. 65 kr per påbörjad halvtimme.

Tillägg för obekvämt arbetstid föreslås utgå med 35, 50 resp. 65 kr. Tillägget är lika för tolkning vid domstol och tolkning vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet.

Vad gäller de föreslagna taxebeloppens storlek kan en jämförelse med taxorna för bestämmande av ersättning till offentlig försvarare och till biträde enligt rättshjälpslagen i mål om äktenskapsskillnad vara av värde. Brottmålstaxan bygger på en timkostnadsnorm som för 1978 beräknats till 210 kr. Timkostnadsnormen i taxan för gemensam ansökan utgör 230 kr för 1978. I dessa belopp ingår förutom arvode (lön) till advokaten även ersättning för kostnader för kontorspersonal och kontorskostnader. Den

¹ Antagen utveckling: 8 % höjning under 1978 = 4 % höjning fram till mittpunkten av året.

egentliga timersättningen till advokaten är 105 kr resp. 115 kr. Detta arvode är avsett att täcka social avgifter. Vid ersättning till tolk betalas förutom själva arvodet även ett s. k. lönekostnadspålägg (LKP).

Ersättningspraxis för tidsspillan är enligt domstolsverkets undersökning vacklande. Som regel torde emellertid "övrig tid" ersättas med ett lägre belopp än "arbets tid". I taxan föreslås ersättning för tidsspillan utgå med omkring 75 procent av timarvodet för domstolstolkning, dvs. 60, 80 resp. 105 kr. Samma belopp föreslås gälla vid såväl domstolstolkning som annan tolkning.

7 Kostnadsberäkningar

De två viktigaste områdena vid en beräkning av kostnaderna för införandet av tolktaxa är domstols- och polisväsendet. Inom övriga områden som avses med uppdraget är förekomsten av tolk sällsynt. Kostnaderna är därför helt obetydliga, varför några kostnadsberäkningar inte gjorts avseende dessa områden.

Kostnaderna för en taxa inom domstolsväsendet låter sig ganska väl belysas, eftersom både kvantitetsuppgifter (antal tolktillfällen) och värdeuppgifter (utdömda tolkarvoden) finns tillgängliga i den av domstolsverket 1976 genomförda undersökningen. Beträffande kostnaderna inom polisväsendet är man hänvisad till något mindre väl underbyggda beräkningar.

Domstolstolkning

Totala antalet tolkuppsdrag vid de allmänna domstolarna under budgetåret 1977/78 var ca 6800. Dessa uppdrag kan fördelas på tidsklasser med ledning av uppgifter i domstolsverkets rapport den 25 januari 1977 rörande tolkarvoden. Resultatet av en sådan fördelning redovisas i bilaga 11, tabell 1.

Tolkarna skiftas enligt det tidigare redovisade taxeförslaget i tre kategorier: av kommerskollegium godkända tolkar som erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk i språket i fråga, av kommerskollegium godkända tolkar samt övriga tolkar. Två antaganden måste göras för den fortsatta kostnadsberäkningen:

a) den tidsmässiga fördelningen av tolkuppsdragen är lika inom varje kategori

b) 20 % av tolkuppsdragen går till av kommerskollegium godkända tolkar som erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk (III), 30 % går till av kommerskollegium godkända tolkar (II) och 50 % går till övriga tolkar (I).¹

Med utgångspunkt från fördelningen i tidsklasser enligt tabell 1 kan en kostnadsberäkning göras för var och en av de tre tolkkategorierna. Det sammanlagda arvodet till av kommerskollegium godkända tolkar som erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk i språket ifråga kan därvid beräknas uppgå till omkring 502 200 kr (tabell 2, bilaga 11). För av kommerskollegium godkända tolkar kan det sammanlagda arvodet beräknas till omkring 601 600 kr (tabell 3, bilaga 11) och för övriga tolkar till omkring 759 900 kr (tabell 4, bilaga 11). Det totala arvodet kan således beräknas till omkring 1 864 000 kr. Till detta belopp skall läggas lönekostnadspålägg, som för närvarande uppgår till 39 procent och övriga kostnader som för

¹ Andelen godkända tolkar och godkända tolkar som erhållit bevis om speciell kompetens som rättstolk är f. n. sannolikt för stor. Det kan emellertid förmodas att i framtiden kommer fördelningen av uppdrag mellan berörda tolkkategorier att bli den sålunda antagna.

budgetåret 1977/78 uppgick till 366 998 kr. Den sammanlagda kostnaden för tolk vid allmän domstol torde om förslaget till taxereglering tillämpats under budgetåret 1977/78 ha uppgått till omkring 2 860 000 kr. Detta belopp kan jämföras med den faktiska tolkkostnaden som för budgetåret 1977/78 uppgick till 2 917 532 kr.

Tolkning vid polismyndighet

Kostnaderna för tolk inom polisväsendet har under de senaste budgetåren uppgått till följande belopp.¹

Budgetår	75/76	76/77	77/78
Kostnad	3 847 000	4 722 400	6 049 300

Om man utgår från att ersättningen till tolk hittills har bestämts efter påverkan av RPSs rekommendation (80 kr per timme fr. o. m. hösten 1977) och att 25 procent av tolkuppdragen ägt rum under obekvämt arbetstid², kan antalet tolktimmar under budgetåret uppskattas till 50 000.³ Om man vidare antar att 70 procent av tolkuppdragen gått till tolkar hänförliga till arvodesnivå I, 20 procent till tolkar hänförliga till arvodesnivå II och 10 procent till tolkar i arvodesnivå III samt att 15 procent av uppdragen ägt rum under tid som enligt taxeförslaget berättigar till ob-tillägg⁴, kan den totala tolkkostnaden om taxeförslaget hade tillämpats under budgetåret 1977/78 beräknas ha uppgått till omkring 6,1 miljoner kronor.⁵ Till detta belopp skall emellertid läggas viss kostnadsökning som förorsakas av att minimiersättningen är högre i taxeförslaget än enligt RPSs rekommendation. Denna ökning är – såvida inte en omfattande enkätundersökning av varje polismyndighet görs – omöjlig att närmare beräkna eftersom antalet tolkuppdrag och tolkuppdragens längd inte är kända. Höjningen av minimiersättningen har emellertid endast betydelse för de tolkuppdrag som understiger 30 minuter. Anledning saknas till antagande att sådana uppdrag är talrika.

Införandet av den föreslagna taxan skulle således medföra en viss ökning av tolkkostnaderna inom polisväsendet. Denna ökning uppvägs emellertid av en i stort sett motsvarande minskning inom domstolsväsendet.

¹ I beloppen ingår även kostnad för översättning av utländska texter. Kostnaderna härför är emellertid obetydliga och kan lämnas utan avseende.

² Se s. 21 not 1.

³ $6\,049\,300 \text{ kr} - 1\,697\,286 \text{ kr (LKP)} = 4\,352\,014 \text{ kr (4 350 000 kr)}$

$$\frac{0,25 \cdot 4\,350\,000 \text{ kr.}}{120 \text{ kr/tim.}} + \frac{0,75 \cdot 4\,350\,000 \text{ kr.}}{80 \text{ kr/tim.}} = 49\,842 \text{ (50 000 tim.)}$$

⁴ Andelen har beräknats med ledning av diagrammet i bilaga 10. Diagrammet hämtat från invandrarutredningens PM 1972-04-28.

⁵ *Normalarvode:*

$0,7 \cdot 50\,000 \cdot 70 \text{ kr} =$	2 450 000 kr
$0,2 \cdot 50\,000 \cdot 100 \text{ kr} =$	1 000 000 kr
$0,1 \cdot 50\,000 \cdot 130 \text{ kr} =$	650 000 kr
S:a	4 100 000 kr

Ob-tillägg:

$0,7 \cdot 7\,500 \cdot 35 \text{ kr} =$	183 750 kr
$0,2 \cdot 7\,500 \cdot 50 \text{ kr} =$	75 000 kr
$0,1 \cdot 7\,500 \cdot 65 \text{ kr} =$	48 750 kr
S:a	307 500 kr

Sammanlagt arvode+LKP: 6 126 425 kr

Rekommendationer

<i>Svea hovrätt</i>	Auktoriserad, examinerad eller i övrigt särskilt kvalificerad tolk oberoende av det språk tolken behärskar – normalarvode 95 kr/tim
<i>Göta hovrätt</i>	Ingen skriftlig rekommendation. Ers. brukar ligga på 70–80 kr/tim
<i>Hovrätten över Skåne och Blekinge</i>	
examinerade tolkar	180 kr första timmen därefter 120 kr/tim
övriga tolkar	150 kr första timmen därefter 90 kr/tim
<i>Hovrätten för Västra Sverige</i>	100 kr/tim med möjlighet till jämkning uppåt eller nedåt beroende på omständigheterna i det särskild fallet
<i>Hovrätten för Nedre Norrland</i>	Samma som Svea hovrätt
<i>Hovrätten för Övre Norrland</i>	Ingen rekommendation. Arvoden på 100 kr/tim har utbetalats.

Utdrag ur allmänna meddelanden 1977 nr 24

193

Rekommendation beträffande tolkarvoden

Mellan rikspolisstyrelsen och DIK-Förbundet Tolkarnas Riksförening har följande överenskommelse träffats avseende förbundets medlemmar.

Överenskommelse

Enhetliga taxor eller eljest fasta normer för beräkning av skälig ersättning till tolkar för utförda uppdrag saknas. Rikspolisstyrelsen och DIK-Förbundet Tolkarnas Riksförening – TOR – har därför kommit överens om följande rekommendation beträffande arvoden m. m. till TOR-tolkar.

Arvode

Arvodet utgör för samtliga språk 80 kronor per timme.

Ersättningsgrundande tid

Arvode utgår från det klockslag tolken är kallad att infinna sig – och har infunnit sig – till dess uppdraget avslutas och beräknas per varje påbörjad halvtimme. Arvode utgår även under varje paus eller uppehåll understigande en timme.

Obekväm arbetstid

Arvodet höjs med 50 procent vardagar mellan kl. 17.00–09.00, lör-, sön- och helgdagar mellan klockan 00.00–24.00.

Samtidig tolkning

Omfattar samtidig tolkning flera än en klient på samma språk tillkommer 10 kr per timme och klient utöver en. Vid samtidig tolkning med flera klienter på olika språk bör i första hand anlitas en tolk för varje språk. Är detta icke möjligt utan en tolk anlitas tillkommer ytterligare 25 kronor per timme och språk utöver ett.

Överenskommelsen gäller fr. o. m. den 1 september 1977. Rekommendationen avser endast TOR-tolkar. Normerna torde dock kunna vara vägledande även beträffande andra kvalificerade tolkar i fall då annan beräkningsgrund inte överenskommits.

Avtal

Mellan kommunstyrelsen i Eskilstuna (nedan kallad kommunen) och Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna har denna dag ingåtts följande avtal angående tolkservice i Eskilstuna kommun.

§ 1

Kommunen åtar sig att på de villkor som nedan anges tillhandahålla Kronofogdemyndigheten tolkservice inom det område där kommuner svarar för tolkförmedling.

§ 2

Kronofogdemyndigheten förbinder sig att utge ersättning för av kommunen tillhandahållen tolkservice hos Kronofogdemyndigheten dels då tolkuppdraget tillkommit genom beställning av Kronofogdemyndigheten dels då den tolkningsbehövande påkallat tolkhjälp och Kronofogdemyndigheten prövat att behov av tolk föreligger.

§ 3

Beställning av tolk sker hos kommunens tolkförmedling under fastställda expeditionstider.

På annan tid än expeditionstid sker beställning av tolk enligt aktuella jourtolklister som tillhandahålles av kommunens tolkförmedling.

§ 4

Den som beställt tolk enligt förfarande som anges i § 3 st. 2 detta avtal, är skyldig att så snart kan ske rapportera tolkuppdraget till kommunens tolkförmedling.

§ 5

För varje tolkuppdrag skall erläggas ersättning till kommunen motsvarande kommunens självkostnad. I självkostnaderna inräknas:

a) Tolkarvode enligt mellan kommunen och tolkarna träffad överenskommelse samt semesterersättning enligt semesterlagens bestämmelser.

b) Lagstadgade sociala avgifter beräknade på ersättningarna enligt punkten a). Härutöver skall i förekommande fall reseersättning utgå.

c) Del i kommunens administrationskostnader för tolkservice med belopp motsvarande 10 % (tio procent) av ersättningarna enligt punkten a) exklusive semesterersättning.

§ 6

Kommunens debitering av ersättning för tillhandahållen tolkservice sker kvartalsvis i efterskott.

§ 7

Kommunen svarar för att tillhandahållen tolkservice utföres av tolkar, som av kommunen befunnits besitta för tolkuppdrag erforderliga kunskaper.

§ 8

Kommunen svarar för att tolk som skall utföra tolkuppdrag skriftligen förbundit sig att iakttaga tystnadsplikt.

§ 9

Föranleder fel eller försummelse från tolks sida skadeståndsansvar, faller detta ansvar på Kronofogdemyndigheten i vad avser tolkservice för myndigheten.

§ 10

Parterna förbinder sig att informera berörd personal om innehållet i detta avtal.

§ 11

Detta avtal skall gälla från och med 1/7 1977 till och med 31/12 1978. Avtalet förlängs därefter ett år i sänder såvida icke endera parten uppsäger avtalet senast sex månader före avtalstidens utgång.

§ 12

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

Eskilstuna den 10 okt 1977

Ort och Datum

För Eskilstuna kommun

För Kronofogdemyndigheten

R. Tavemark

Kronofogde

Antal tolkprestationer fördelade efter fastställt arvode.

Arvode (kr)	Antal fall	Andel fall	Kumulerat antal	Kumulerad andel
– 100	401	39,8%	401	39,8%
101– 200	291	28,9%	692	68,7%
201– 300	134	13,3%	826	82,0%
301– 400	66	6,6%	892	88,6%
401– 500	24	2,4%	916	91,0%
501– 600	27	2,7%	943	93,6%
601– 700	21	2,1%	964	95,7%
701– 800	14	1,4%	978	97,1%
801– 900	6	0,6%	984	97,7%
901–1 000	3	0,3%	987	98,0%
1 001–	20	2,0%	1 007	100,0%

Genomsnittligt arvode = 221 kr

Medianarvode, beräknat på klassindelad material = 135 kr.

Antal tolkprestationer fördelade efter antal tolktimmar.

Antal tolktimmar	Antal fall	Andel fall	Kumulerat antal	Kumulerad andel
– 0,50	198	25,9%	198	25,9%
0,51– 1,00	193	25,3%	391	51,2%
1,01– 1,50	86	11,3%	477	62,4%
1,51– 2,00	73	9,6%	550	72,0%
2,01– 2,50	45	5,9%	595	77,9%
2,51– 3,00	38	5,0%	633	82,9%
3,01– 4,00	32	4,2%	665	87,0%
4,01– 5,00	27	3,5%	692	90,6%
5,01–10,00	59	7,7%	751	98,3%
10,01–15,00	4	0,5%	755	98,8%
15,01–	9	1,2%	764	100,0%
Summa	764	100,1%	764	100,0%

Uppgift saknas i 243 fall (24,1%).

Genomsnittligt antal tolktimmar, beräknat på grundmaterialet, är 2,06 timmar. Medianvärdet, beräknat på samma sätt, är 1,03 timmar.

Antalet tolktimmar är som mest 31,5 timmar och som minst 0,10 timmar.

Antal tolkprestationer fördelade efter fastställt arvode per tolktimme.

Arvode per timme (kr)	Antal fall	Andel fall	Kumulerat antal	Kumulerad andel
– 50	27	3,5%	27	3,5%
51– 100	253	33,1%	280	36,6%
101– 150	240	31,4%	520	68,1%
151– 200	98	12,8%	618	80,9%
201– 300	74	9,7%	692	90,6%
301– 400	38	5,0%	730	95,5%
401– 500	20	2,6%	750	98,2%
501–1 000	14	1,8%	764	100,0%
Summa	764	99,9%	764	100,0%

Uppgift om antal tolktimmar saknas för 243 mål.

Medelarvodet per timme, beräknat på ursprungsmaterialet, är 155 kr. Vägningen är gjord så att varje *tolk* väger lika tungt, vilket medför att mycket höga timersättningar, som ibland utgått i små mål, slår igenom hårt. Motsvarande medianvärde är 118 kr.

Genomsnittligt arvode per tolktimme fördelat efter tingsrätt. (I beräkningen väger varje tolk lika tungt. Medelvärdet per tingsrätt är beräknat som $\frac{1}{n_i} \sum_{j=1}^{n_i} \frac{x_j}{t_j}$ där n_i är antalet tolkar vid den i :e tingsrätten). Värde inom parentes grundas på mindre än 10 fall.

Tingsrätt	Genomsnittligt arvode per tolktimme (kr)
Handens	140
Norrtälje	(279)
Sollentuna och Färentuna	275
Solna	Kan ej beräknas
Stockholms	181
Stockholms läns västra	(116)
Svartlösa	172
Södertälje	127
Södertörns	(155)
Södra Roslags	(169)
Uppsala	145
Uppsala läns norra	(80)
Uppsala läns södra	Kan ej beräknas
Eskilstuna	97
Katrineholms	Kan ej beräknas
Nyköpings	(125)
Gotlands	(200)
Hallsbergs	(47)
Karlskoga	(67)
Lindesberg	(72)
Örebro	74
Köpings	150
Sala	(98)
Västerås	86
Falu	146
Hedemora	(396)
Ludvika	(94)
Gävle	(117)
Sandvikens	(58)
Totalt genomsnitt för tingsrätter under Svea hovrätt	161
Mjölby	Kan ej beräknas
Linköpings	(86)
Motala	(113)
Norrköpings	143
Eksjö	(116)
Jönköpings	(115)
Värnamo	Kan ej beräknas
Ljungby	(73)
Växjö	Kan ej beräknas
Kalmar	(98)
Møre och Ölands	(167)
Oskarshamns	(88)
Västerviks	(104)
Lidköpings	Kan ej beräknas
Mariestads	(354)
Skövde	166

Totalt genomsnitt för tingsrätter under Göta hovrätt	147
Karlshamns	(154)
Ronneby	(71)
Sölvesborgs	Kan ej beräknas
Kristianstads	(90)
Ängelholms	(110)
Klippan	(98)
Simrishamns	Kan ej beräknas
Eslövs	(125)
Helsingborgs	184
Landskrona	Kan ej beräknas
Lunds	(89)
Malmö	Kan ej beräknas
Trelleborgs	(134)
Totalt genomsnitt för tingsrätter uner Skånska hovrätten	138

*Bilaga 1:5***Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken**

Härigenom förordnas att 5 kap. 8 § rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 kap.

8 §

Till allmän tolk så ock till tolk för den som är allvarligt hörsel- eller talskadad utgår ersättning enligt vad därom är särskilt stadgat. Annan tolk äge av allmänna medel åtnjuta arvode samt gottgörelse för kostnad och tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt; ersättningen skall gäldas av statsverket.

Till allmän tolk så ock till tolk för den som är allvarlig hörsel- eller talskadad utgår ersättning enligt vad därom är särskilt stadgat.

Annan tolk äger av allmänna medel åtnjuta skälig ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, domstolsverket fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av sådan ersättning; ersättningen skall gäldas av statsverket.

Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971: 291)

Härigenom förordnas att 52 § förvaltningsprocesslagen skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

52 §

Den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till arvode samt ersättning för kostnad och tidsspillan. Kostnad för tolk betalas av allmänna medel.

Den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till arvode samt ersättning för kostnad och tidsspillan.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, domstolverket fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättning till tolk vid muntlig översättning.

Kostnad för tolk betalas av allmänna medel.

Förslag till lag om ändring i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m. m.

Härigenom förordnas att 16 § lagen (1970:417) om marknadsdomstol m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Bestämmelserna i 5 kap. rättegångsbalken om offentlighet vid domstol äger motsvarande tillämpning vid marknadsdomstolen.

Bestämmelserna i 5 kap. rättegångsbalken om offentlighet vid domstol *och om tolk* äger motsvarande tillämpning vid marknadsdomstolen.

Utöver vad som följer av första stycket kan domstolen förordna att sammanträde för handläggning av konkurrensbegränsningsärende skall hållas inom stängda dörrar, om det kan antagas att förhandlingsarbetet i ärendet skulle försvåras till följd av offentligheten.

Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1975: 506) med instruktion för domstolsverket

Regeringen föreskriver att 3 § förordningen (1975: 506) med instruktion för domstolsverket skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Med iakttagande av domstolarnas självständighet enligt regeringsformen vid fullgörandet av deras dömande och rättstillämpande uppgifter åligger det domstolsverket, utöver de uppgifter som följer av särskilda bestämmelser, särskilt att inom sitt verksamhetsområde

1. leda och samordna verksamheten samt meddela föreskrifter, råd och anvisning,

2. tillse att verksamheten bedrivs effektivt,

3. leda och övervaka rättshjälpsnämndernas tillämpning av rättshjälpslagen (1972: 429),

4. fastställa taxa som avses i 22 § rättshjälpslagen och 21 kap. 10 § rättegångsbalken,

5. företräda staten vid talan mot allmän domstols beslut rörande kostnad för rättshjälp.

Med iakttagande av domstolarnas självständighet enligt regeringsformen vid fullgörandet av deras dömande och rättstillämpande uppgifter åligger det domstolsverket, utöver de uppgifter som följer av särskilda bestämmelser, särskilt att inom sitt verksamhetsområde

1. leda och samordna verksamheten samt meddela föreskrifter, råd och anvisning,

2. tillse att verksamheten bedrivs effektivt,

3. leda och övervaka rättshjälpsnämndernas tillämpning av rättshjälpslagen (1972: 429),

4. fastställa taxa som avses i 22 § rättshjälpslagen och 21 kap. 10 § rättegångsbalken *och förordningen (0000:000) om taxa för ersättning till tolk,*

5. företräda staten vid talan mot allmän domstols beslut rörande kostnad för rättshjälp.

Verket får ej föreskriva att viss rotel eller visst mål eller ärende skall tilldelas viss enskild domare eller på annat sätt bestämma hur dömande uppgifter skall fördelas mellan enskilda domare.

**Förslag till
Förordning om taxa för ersättning till tolk**

Utfärdad den

Regeringen föreskriver följande

Ersättning vid muntlig översättning till tolk vid allmän domstol, förvaltningsdomstol, arbetsdomstolen, bostadsdomstolen, marknadsdomstolen, hyresnämnd, arrendenämnd, va-nämnden, polismyndighet, åklagarmyndighet och kronofogdemyndighet skall utgå enligt taxa som fastställs av domstolsverket. Till allmän tolk så ock till tolk för den som är allvarligt hörsel- eller talskadad utgår ersättning enligt vad därom är särskilt stadgat.

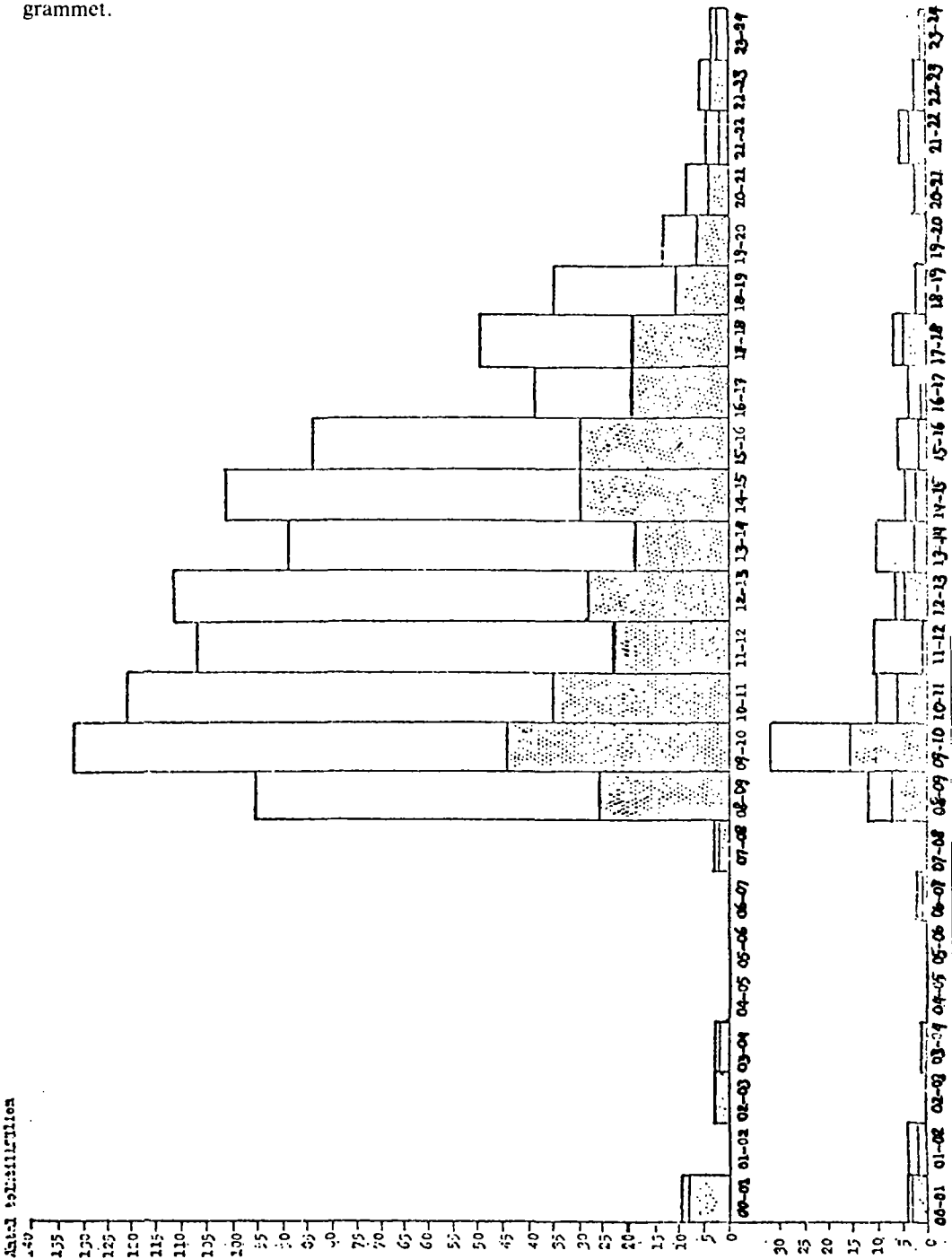
Taxan tas in i domstolsverkets författningssamling.

Denna förordning träder i kraft

Diagrammet, som bygger på 1970 års siffror, utvisar antalet tolktillfällen och dess fördelning under vardagsdygnet.

Staplarnas nedre delmarkering utvisar antalet finska tolkningar.

Diagrammet längst ned utvisar de tolkningar som utförts under lör-, sön- och helgdagar. Dessa sistnämnda tolktillfällen har ej inräknats i huvuddiagrammet.

Tabell 1 Fördelning av tolkuppdragens längd

Antal tolktimmar	Antal fall	Andel fall
0,00– 0,50	1 769	25,8%
0,51– 1,00	1 735	25,3%
1,01– 1,50	775	11,3%
1,51– 2,00	658	9,6%
2,01– 2,50	405	5,9%
2,51– 3,00	343	5,0%
3,01– 4,00	288	4,2%
4,01– 5,00	240	3,5%
5,01–10,00	528	7,7%
10,01–15,00	34	0,5%
15,01–25,00	82	1,2%
	6 857	100,0%

Tabell 2 Kostnader för arvodesnivå III enligt taxeförslag

Antal tolktimmar	Antal fall	%	Kostnad
0,00– 0,50	354	25,8	60 180
0,51– 1,00	347	25,3	58 990
1,01– 1,50	155	11,3	37 200
1,51– 2,00	132	9,6	40 920
2,01– 2,50	81	5,9	30 780
2,51– 3,00	69	5,0	31 050
3,01– 4,00	58	4,2	32 140
4,01– 5,00	48	3,5	33 360
5,01–10,00	106	7,7	118 960
10,01–15,00	7	0,5	12 705
15,01–25,00	16	1,2	46 640
	1 371	100,0	502 205

Tabell 3 Kostnader för arvodesnivå II enligt taxeförslag

Antal tolktimmar	Antal fall	%	Kostnad
0,00– 0,50	531	25,8	74 340
0,51– 1,00	520	25,3	72 800
1,01– 1,50	232	11,3	45 240
1,51– 2,00	197	9,6	49 250
2,01– 2,50	121	5,9	36 905
2,51– 3,00	103	5,0	37 080
3,01– 4,00	86	4,2	38 098
4,01– 5,00	72	3,5	39 816
5,01–10,00	158	7,7	134 514
10,01–15,00	10	0,5	14 330
15,01–25,00	25	1,2	54 192
	2 057	100,0	601 565

Tabell 4 Kostnader för arvodesnivå I enligt taxeförslag

Antal tolktimmar	Antal fall	%	Kostnad
0,00– 0,50	885	25,8	97 350
0,51– 1,00	868	25,3	95 480
1,01– 1,50	387	11,3	58 050
1,51– 2,00	329	9,6	62 510
2,01– 2,50	202	5,9	46 460
2,51– 3,00	171	5,0	46 170
3,01– 4,00	144	4,2	47 520
4,01– 5,00	120	3,5	49 200
5,01–10,00	264	7,7	171 600
10,01–15,00	17	0,5	17 850
15,01–25,00	41	1,2	67 650
	3 429	100,0	759 840

Sammanställning av remissyttranden över domstolsverkets PM om ersättning till tolk med förslag till tolktaxa

1 Allmänna synpunkter. Behovet av taxa

1.1 RÅ

Inom åklagarväsendet har hittills inte förekommit några problem med ersättning till tolk, eftersom åklagarna själva anlitar tolkar i mycket liten utsträckning. Något behov av en särskild tolktaxa för åklagarväsendet finns därför inte. Med hänsyn till att de organ som verkar inom rättsväsendet har som gemensamt mål att nå fram till formellt och materiellt riktiga avgöranden är det naturligt och riktigt att man har en gemensam taxa för rättsväsendet för de fall då tolk anlitas. Jag biträder förslaget om en sådan taxa och har ingen erinran mot den nivåuppdelning som föreslås.

För rättsvården är det av synnerlig vikt att ha tillgång till kvalificerade tolkar. Det är därför nödvändigt att man på olika sätt söker höja kompetensen inom denna yrkeskår. Med hänsyn till att behovet av kvalificerade tolkar är långt ifrån tillgodosett är det dessutom av vikt att uppmuntra rekryteringen. Jag ser med tillfredsställelse att den föreslagna tolktaxan verkar i de nu angivna riktningarna.

1.2 Bostadsdomstolen

Bostadsdomstolen tillstyrker förslaget om införande av tolktaxa.

1.3 Hovrätten för Nedre Norrland

Hovrätten lämnar förslaget utan erinran.

1.4 Kammarrätten i Göteborg

Kammarrätten delar domstolsverkets uppfattning att det är påkallat att fastare reglera normerna för ersättning till tolkar inom rättsväsendet. Av utredningen framgår med stor tydlighet att det för närvarande finns stora skillnader – främst mellan de allmänna domstolarna – i fråga om ersättningsnivå på detta område. För att uppnå större enhetlighet bör tolktaxa införas. Kammarrätten ansluter sig i det stora hela till domstolsverkets överväganden och förslag och har endast några smärre synpunkter i anledning av promemorian.

1.5 Stockholms tingsrätt

Tolk anlitas i ett stort antal mål vid tingsrätten. Kostnaderna för tolkar har också stigit kraftigt från 248 496 kr år 1971 till 403 082 kr år 1977. Vid tingsrätten finns en norm för ersättning till tolk: 150 kr för den första timmen och 110 för varje följande timme. Denna norm används dock ej på alla avdelningar.

Att tolkarna för närvarande vid olika domstolar ersätts med synnerligen

varierande belopp framgår av promemorian. Detta medför många olägenheter. Tingsrätten har också redan tidigare uttalat sig för en enhetlig tolktaxa.

Tingsrätten ser därför med stor tillfredsställelse att en enhetlig taxa nu skapas för ersättning åt tolkar vid domstol. Tingsrätten tillstyrker alltså att en tolktaxa införs och att frågorna om tidsspillan och utlägg därvid löses på det sätt som föreslås i den remitterade promemorian. De föreslagna reglerna om avvikelser från taxebeloppet synes också ge erforderligt utrymme för särbehandling i de fall så erfordras.

1.6 Västerås tingsrätt

Såväl från de allmänna domstolarnas som från tolkarnas sida torde det vara av intresse att åstadkomma enhetliga ersättningsnormer för tolkuppdrag vid domstol. Tingsrätten tillstyrker att sådana ersättningsnormer intas i taxa. Vad gäller övriga myndigheter som omfattas av utredningen synes behovet av fastare ersättningsnormer vara mindre. För att nå större enhetlighet i regelsystemet är det dock lämpligt att taxereglera tolkersättning även vid dessa myndigheter. Med hänsyn till den erfarenhet domstolsverket redan har av taxearbete förefaller det lämpligt att verket anförtros uppgiften att fastställa tolktaxa liksom även att följa upp och eventuellt justera denna.

1.7 Malmö tingsrätt

Tingsrätten anser det vara av vikt att enhetliga ersättningsnormer för tolkarvoden åstadkommes. För att uppnå detta syfte torde, som utredningen framhållit, en taxereglering av tolkarvodena vara nödvändig och tingsrätten tillstyrker därför förslaget att i rättegångsbalken intages bemyndigande att utfärda sådan taxa.

1.8 Överåklagaren i Stockholm

Tolkning inom rättsväsendet förekommer i sådan omfattning att det, såsom framgår av promemorian, otvivelaktigt föreligger behov av fasta regler om ersättning till tolkar och taxor för fastställande av ersättningen. Även om tolkar endast i mycket ringa omfattning självständigt utnyttjas av åklagare förefaller det naturligt att även åklagarväsendet skall omfattas av ersättningssystemet. — — — En gemensam taxa som fastställs av ett centralt ämbetsverk bör såsom föreslagits gälla för hela rättsväsendet. Ingen talar emot att domstolsverket, som handlägger åtskilliga andra taxefrågor, bemyndigas fastställa tolktaxa.

1.9 RPS

Rikspolisstyrelsen har inga erinringar mot promemorians förslag, som tillstyrkes.

1.10 Hyresnämnden och arrendenämnden i Linköping

Behovet av tolk vid hyresnämnd är överraskande litet — — — mindre än 5 ärenden under en 5-årsperiod — med hänsyn till att två så stora orter som Norrköping och Linköping ingår i verksamhetsområdet. Vid arrende-

nämnd synes behov av tolk saknas helt. Syftet att i en gemensam tolktaxa, som fastställs av domstolsverket, åstadkomma enhetliga ersättningsnormer och en effektiv kostnadskontroll är i hög grad lovvärt. Förslaget om införande av tolktaxa tillstyrks.

1.11 RRV

I promemorian föreslås att ersättning till tolk vid allmän domstol, förvaltningsdomstol, arbetsdomstolen, marknadsdomstolen, arrendenämnder, hyresnämnder, statens va-nämnd samt polis-, åklagar- och kronofogdemyndigheter regleras i en gemensam taxa, som fastställs av domstolsverket. Förslaget syftar till att åstadkomma enhetliga ersättningsnormer och en effektiv kostnadskontroll inom området.

RRV vill inledningsvis slå fast att ifrågavarande förslag till taxa inte kan likställas med annan statlig taxa enligt den terminologi som traditionellt används inom det statliga området för avgiftsbelagd verksamhet. Förslaget synes snarare utgöra ett centralt fastställt upphandlingspris. Möjligen kan vissa paralleller göras med den av statsmakterna fastställda läkar- och tandvårdstaxan samt den av domstolsverket fastställda timkostnadsnormen för brottmål och tvistemål.

RRV har begränsat sitt yttrande över promemorian till att avse vissa principiella synpunkter på taxesystemet samt underlaget till detta. Vidare vill RRV något kommentera vissa frågor rörande uppföljning och kontroll av taxesystemet.

Principiella frågor

RRV anser det i och för sig angeläget att åstadkomma en skärpt kostnadskontroll och större enhetlighet i ersättningsnormerna inom området men vill inte hålla det för osannolikt att dessa syften kan tillgodoses på annat sätt än genom en statlig reglering av ersättningsbeloppens storlek. Om man emellertid väljer att reglera ersättningen genom en särskild taxa innebär detta ett principiellt ställningstagande med ett antal konsekvenser som inte finns nämnda i förslaget. Den föreslagna taxeregleringen innebär samtidigt vissa principiella nackdelar. Hur dessa kan uppstå är inte tillräckligt belyst i promemorian. RRV vill därför kortfattat beröra dessa frågeställningar.

De berörda myndigheterna kan i princip beskrivas som köpare på en marknad. Tolkarna säljer sina tjänster på marknaden till priser som avgörs av i första hand utbud och efterfrågan. Att köparen genom en taxa på förhand läser priset för tjänsterna ifråga innebär en minskad flexibilitet. Efterfrågeöverskott respektive -underskott kan uppstå då taxan skiljer sig från den ersättning tjänsterna betingar i alternativa uppdrag.

Taxan torde vidare bli relativt avgörande för årsinkomsten för sådana tolkar som har som sin huvudsakliga verksamhet att tolka inom de aktuella myndigheterna. Att därvid införa ett traditionellt taxesystem där regeringen (myndighet efter bemyndigande av regeringen) ensidigt fastställer ersättningen för en viss arbetstagargrupp är speciellt. Eftersom det här i regel rör sig om enskilda arbetstagare och inte juridiska personer borde det förhållandet att man här gör ett avsteg från de traditioner som gäller för den svenska arbetsmarknaden ha givits en principiell beslysning.

Givet att en tolktaxa införs anser RRV därför att de föreslagna ersättningsbeloppen bör utformas mer villkorligt så att de kan anpassas till

marknaden i de fall så är motiverat. Vidare bör taxan endast införas försöksvis. Effekterna av det föreslagna taxesystemet bör utvärderas efter en period om högst två år. Därvid bör bl. a. formerna för tolkarnas organisationer inflytande över utformningen av taxan och dess nivå utredas.

— — —

Sammanfattningsvis ställer sig RRV frågande till förslaget till taxereglering inom tolkområdet. De fördelar som torde uppnås i form av enhetlighet och kostnadskontroll kan motverkas av de nackdelar som traditionellt sammanhänger med prisreglering. RRV saknar en samlad bedömning av dessa effekter. I de fall det dock bedöms nödvändigt att införa en taxereglering, förordar RRV att denna tidsbegränsas till en försöksperiod av högst två år, varefter den bör utvärderas med avseende på de ovan nämnda effekterna på utbudet av tolktjänster.

1.12 Marknadsdomstolen

Marknadsdomstolen har under sin hittillsvarande verksamhet meddelat 209 beslut (avgöranden i sak eller jämförliga slutliga beslut) i de marknadsrättsliga ärenden som domstolen har att döma i. Beträffande 115 av dessa beslut har de ifrågavarande ärendena företagits till slutlig handläggning vid sammanträde inför marknadsdomstolen; i övrigt har ärendena upptagits till avgörande utan sammanträde. I de fall ärendena avgjorts efter sammanträde har marknadsdomstolen inte i något fall anlitat tolk att biträda domstolen. Inte heller har tolk i något ärende anlitats vid muntlig förberedelse. Följaktligen har det för marknadsdomstolens vidkommande inte yppats något behov av en tolktaxa. I ett vid domstolen f. n. anhängigt ärende har dock båda parter åberopat förhör med personer som inte behärskar svenska språket.

Även om det således inte framkommit något egentligt behov av en tolktaxa för marknadsdomstolens del, tillstyrker domstolen att den föreslagna taxan skall gälla också för marknadsdomstolen. Härvidlag ansluter sig domstolen till domstolsverkets bedömning att taxan bör avse hela det område som berörts av verkets översyn av normerna för ersättning till rätts-tolk.

1.13 Arbetsdomstolen

Arbetsdomstolen har inte funnit något att erinra mot det framlagda förslaget.

1.14 Statens va-nämnd

Med utgångspunkt från de förhållanden va-nämnden har att beakta finner nämnden inte anledning till erinran mot den i promemorian föreslagna ordningen för bestämmande av ersättning till tolk och utformningen av tolktaxa.

Va-nämnden har under sin hittillsvarande verksamhet inte vid något tillfälle behövt anlita tolk. Om behov därav uppkommer synes det dock nämnden lämpligt att ersättning utgår enligt samma regler som gäller vid allmän domstol.

1.15 Länsstyrelsen i Värmlands län

Länsstyrelsen anser det lämpligt att ersättning till tolk bestämmas efter fastställd taxa. Länsstyrelsen har inte funnit anledning till erinran mot det remitterade förslaget till sådan taxa.

1.16 Länsstyrelsen i Norrbottens län

Även om tolk inte anlitas så ofta av länsdomstolarna i Norrbottens län är det i och för sig bra att det införs enhetliga normer för beräkning av ersättningen till dem.

1.17 Sveriges domareförbund

Domareförbundet delar uppfattningen att behov föreligger av en taxereglering av tolkersättningarna vid domstol. Förbundet tillstyrker att en sådan reglering genomföres och har intet att erinra mot att domstolsverket anförtros uppgiften att fastställa taxan.

1.18 TOR

TOR hälsar med tillfredsställelse att det nu föreligger förslag om enhetlig taxa att tillämpa vid rättstolkning och motsvarande.

1.19 Föreningen Sveriges åklagare

Föreningen tillstyrker förslaget att ersättning till tolk vid ifrågavarande myndigheter regleras i en gemensam taxa. Det synes också ändamålsenligt och i övrigt lämpligt att domstolsverket får fastställa gällande taxa.

Ej heller mot förslaget i övrigt har föreningen något att erinra.

1.20 Föreningen Sveriges länspolischefer

Föreningen Sveriges länspolischefer tillstyrker att en reglering av ersättningen till tolkar utformas i huvudsak enligt förslaget och att olika arvodesnivåer införs.

1.21 Föreningen Sveriges kronofogdar

Behovet inom exekutionsväsendet av en taxa för muntlig tolkning är inte stort. Som ett exempel kan nämnas, att de årliga kostnaderna för tolkning i Eskilstuna kronofogdedistrikt, där cirka 10 % av befolkningen är utlänningar, för närvarande uppgår till omkring 800 kronor. Föreningen anser emellertid att det för en enhetlig tillämpning är av värde att taxebestämmelserna får omfatta även kronofogdemyndigheternas verksamhetsområde.

En brist i förslaget synes vara, att taxebestämmelserna inte skulle bli tillämpliga på skriftliga översättningar. Det förekommer inte sällan behov av att översätta på utländskt språk avfattade skrivelser i t. ex. besvärsmål och olika ärenden. Samma behov måste föreligga inom polis- och åklagarväsendet t. ex. att översätta skrivelser till och från anhållna och häktade personer samt i frågor om översättning av andra inlagor, som kräver skyndsam behandling. Föreningen vill sålunda framhålla, att det är tydligt att en tolktaxa bör avse även skriftlig tolkning.

1.22 Sveriges advokatsamfund

Samfundet har inte någon erinran mot de förslag som lagts fram i promemorian.

2 Förslaget till författningsändringar

2.1 Bostadsdomstolen

I fråga om den föreslagna författningstexten gör domstolen följande påpekanden.

1. 5 kap. 8 § andra stycket andra punkten rättegångsbalken i förslaget torde kunna utgå, jfr 8 kap. 13 § regeringsformen. Den föreslagna tredje punkten i samma stycke bör formuleras om, jfr förslaget till ändring i förvaltningsprocesslagen.

2. 52 § förvaltningsprocesslagen synes böra utformas efter mönster av 5 kap. 8 § andra stycket första punkten rättegångsbalken i förslaget. Gör det, kan 52 § andra stycket förvaltningsprocesslagen i förslaget utgå, jfr vad som anförts i det föregående.

2.2 Kammarrätten i Göteborg

Ersättning vid återkallat tolkuppdrag

Kammarrätten delar domstolsverkets uppfattning att tolken normalt skall vara berättigad till skälig ersättning när tolkuppdraget återkallas på grund av att förhandlingen har ställts in. Såsom utredningen har konstaterat lämpar sig emellertid frågan om ersättningens storlek inte för taxereglering med hänsyn till att omständigheterna i hög grad kan skifta från fall till fall.

Enligt kammarrättens mening bör det likväl i taxeförordningen ingå en bestämmelse om att tolk skall ha rätt till skälig ersättning i förevarande fall. Förslaget till tolktaxa ger närmast intrycket att ersättning inte kan utgå i dessa fall (enligt 5 kap. 8 § RB och 52 § FPL i den föreslagna texten skall ju taxan tillämpas vid bestämmande av tolkersättning). Under alla förhållanden förutsätter förslaget att domstol, som har att pröva frågan om ersättning till tolk vars uppdrag återkallats, måste gå till förarbetena för att finna vägledning för sitt ställningstagande. En sådan ordning är inte praktisk.

Förslag till förordning om taxa för ersättning till tolk (bilaga 9)

Förordningen skulle vinna i språkligt hänseende genom följande omformulering. "Ersättning till tolk för muntlig översättning vid allmän domstol ..."

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1975:506) med instruktion för domstolsverket (bilaga 8)

3 § 4 p. skulle vinna i språkligt hänseende genom följande omformulering. "fastställa taxor som avses i 22 § rättshjälpslagen, 21 kap. 10 § rättegångsbalken och förordningen (0000:0000) om taxa för ersättning till tolk."

2.3 Västerås tingsrätt

Vad gäller de föreslagna författningsändringarna finns inga erinringar från tingsrättens sida.

2.4 Överåklagaren i Stockholm

Det till promemorian fogade författningsförslagen föranleder ingen erinran.

2.5 Marknadsdomstolen

Marknadsdomstolen får tillstyrka även förslagen till de författningsändringar – däribland ändringen i lagen (1970: 417) om marknadsdomstol m. m. – som erfordras vid en taxereglering.

2.6 Statens va-nämnd

Enligt 17 § lagen (1976: 839) om statens va-nämnd skall bestämmelserna i 5 kap. rättegångsbalken om offentlighet vid domstol gälla i tillämpliga delar vid va-nämnden. Motsvarande hänvisning återfinns, såvitt gäller förfarandet inför marknadsdomstolen, i 16 § lagen (1970: 417) om marknadsdomstol m. m. I och för sig torde detta vara tillfyllest för att den föreslagna regeln i 5 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken skall gälla vid va-nämnden respektive marknadsdomstolen. I promemorian föreslås den ändringen i 16 § lagen om marknadsdomstol m. m. att hänvisningen uttryckligen skall omfatta reglerna om tolk i 5 kap. rättegångsbalken. Någon motsvarande ändring i lagen om statens va-nämnd föreslås inte. För undvikande av missförstånd synes regleringen i de två lagarna böra vara enhetlig.

2.7 Sveriges domareförbund

Förbundet ifrågasätter om inte en författningsreglering behövs för att möjliggöra avtal mellan domstol eller annan statlig myndighet och kommunalt organ angående kommunal tolkservice (jfr bilaga 3 till promemorian).

2.8 Föreningen Sveriges kronofogdar

Enligt 5 § exekutionsavgiftskungörelsen stannar kostnaden för tolk i *ut-sökningsmål* på statsverket. Det torde ligga i sakens natur, att tolkkostnad även i *ärenden* bör betalas av staten. Föreningen vill peka på behovet av att genom uttrycklig bestämmelse slå fast att staten i alla mål och ärenden inom exekutionsväsendet skall svara för kostnaden för muntlig och skriftlig tolkning.

3 Förslaget till tolktaxa, m. m.

3.1 RÅ

Skillnaderna i ersättning mellan de tre föreslagna kategorierna kan godtagas, och jag har ingenting att erinra mot de föreslagna beloppen. Uppmärksammas bör dock att ersättning kan behöva utgå då tolkuppdraget

kräver förstudier eller annan särskild förberedelse. Det är tveksamt om de föreslagna taxebestämmelserna är tillämpliga även på sådana fall.

3.2 Bostadsdomstolen

Beträffande förslaget till tolktaxa påpekas följande

a) I sådana fall då huvudförhandling sträcker sig över mera än en dag kan den formella skillnaden mellan fortsatt huvudförhandling och ny huvudförhandling te sig omotiverad, sett från tolkens synpunkt. Möjligen bör här överlämnas åt domstolen att avgöra från fall till fall om tolkningsuppdraget skall ses som ett sammanhängande uppdrag eller flera särskilda uppdrag.

b) Bestämmelserna om Taxans omfattning (punkten 4) och Tidsspillan (punkten 5) bör kunna behandlas under en enda punkt, förslagsvis benämnd Taxans omfattning och utformad enligt följande.

Taxebeloppet omfattar allt arbete inom uppdraget.

Tidsspillan ersätts till den del den överstiger 30 minuter.

Ersättning utgår — — — övriga tolkar.

Normal måltidspaus — — — ersättningsgill tidsspillan.

c) Tabellerna I och II behöver inte tas in i författningen. Vad som skall gälla framgår ju redan av bestämmelserna under punkten 2, Taxebelopp. Biträds denna uppfattning, måste den föreslagna författningstexten jämkas. I varje fall bör avsnittet Påslag utgå ur tabellerna. Benämningen Påslag återfinns nämligen inte bland bestämmelserna i taxan.

d) Utformningen av bestämmelserna i tolktaxan är originell och skiljer sig på en del punkter från vedertagen författningstext. Utformningen torde dock inte medföra risk för missförstånd.

3.3 Kammarrätten i Göteborg

Förslag till tolktaxa

Avvikelser från taxebeloppet

Uttrycket "fler än en person" i andra meningen i första stycket under rubriken bör ändras till "mer än en person".

Tidsspillan (5)

I promemorian (5.3.6) sägs att som arvodesgrundande tid skall räknas den sammanlagda tid under en och samma dag som tolken står till myndighets förfogande. Däri skall inräknas varje uppehåll med undantag för uppehåll för måltid. Detta synes innebära även tid då produktivt arbete inte utförs i uppdraget, såsom under uppehåll för rättens överläggning, skall betraktas som arvodesgrundande tid.

Beträffande tidsspillan anges i förslaget till tolktaxa att därmed i allmänhet avses sådan tid då produktivt arbete med något uppdrag inte utförs, trots att tolkens arbetstid tas i anspråk. Enligt kammarrättens uppfattning kan denna formulering jämförd med vad som enligt ovan skall anses utgöra arvodesgrundande tid leda till tveksamhet huruvida viss tid skall ersättas såsom arbete eller tidsspillan. För att göra bestämmelsen tydligare föreslår kammarrätten att första meningen i första stycket under rubriken "Tidsspillan" i stället erhåller följande lydelse. "Tidsspillan avser i allmänhet sådan tid då tolkens arbetstid tas i anspråk trots att den inte utgör arvodesgrundande tid."

Sista stycket under rubriken "Tidsspillan" bör utformas analogt med

tredje stycket under rubriken "Taxebelopp" och därför ha följande lydelse. "Ersättning för tidsspillan utgår med 60 kr (arvodesnivå I), 80 kr (arvodesnivå II) respektive 105 kr (arvodesnivå III) per timme."

3.4 Stockholms tingsrätt

Vad sedan gäller taxans utformning i tre olika arvodesnivåer gillar tingsrätten de överväganden som lett fram till nivågrupperingen men vill ändå framhålla att denna, i varje fall övergångsvis, kan skapa problem. De flesta av de vid tingsrätten anlitade tolkarna kommer nämligen att hänföras till arvodesnivå I och kommer därmed att få vidkännas en inte oväsentlig sänkning av sina arvoden, jämfört med nu rådande förhållanden. Man kan därför förutse vissa rekryteringsproblem. En annan – och avsedd – effekt torde bli att många tolkar söker kommerskollegiums godkännande. Det är då angeläget att kommerskollegium får resurser att utan besvärande dröjsmål genomföra den anhopning av examinationer som övergångsvis kan väntas som resultat av tolktaxan.

Tingsrätten noterar slutligen att spännvidden mellan de tre arvodesnivåerna är stor enligt förslaget. Det kunde måhända vara möjligt att något minska denna spännvidd utan att äventyra syftet med nivågrupperingen. Denna fråga, som dessutom har statsfinansiella aspekter, torde det emellertid närmast ankomma på tolkorganisationerna att yttra sig över.

3.5 Västerås tingsrätt

I förslaget görs skillnad i arvodesnivån mellan tolkning vid domstol, arrendenämnd, hyresnämnd och statens va-nämnd å ena sidan samt polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet å andra sidan. Den högre ersättningen vid domstolstolkning m. m. motiveras enligt utredningen av att sådan tolkning skulle vara mera pressande och ställa större krav på tolken än tolkning vid annan myndighet. Enligt tingsrättens uppfattning saknas dock anledning att bedöma domstolstolkning som så krävande i förhållande till exempelvis tolkning vid polismyndighet att den bör medföra högre ersättning. Många gånger torde tvärtom tolkning vid polisförhör, med de speciella problem som kan förekomma t. ex. när en misstänkt nyligen gripits, ställa särskilt stora krav på tolken. Inför domstol föregår ju helt naturligt förhören i mera ordnade former. Möjligen kan kravet på snabbhet hos tolken sägas vara större vid domstol än vid en del andra myndigheter. Vidare torde möjligheterna att använda hjälpmedel vara mindre vid domstol. De tolkar som används hos polismyndigheter och domstolar har dock i regel så goda språkkunskaper och så stor vana vid tolkuppdrag, att tolkningen i allmänhet sker med erforderlig snabbhet och utan att särskilda hjälpmedel behöver tillgripas. Mot denna bakgrund finner tingsrätten all tolkning böra ersättas enligt en för hela området enhetlig taxa.

I förslaget sätts arvodena olika med hänsyn till tolkarnas meriter. Tingsrätten ställer sig positiv härtill. De i detta hänseende föreslagna reglerna är enkla och bör kunna bidra till större motivation till förbättrad tolkutbildning. Vad gäller differentiering av arvodet på annat sätt delar tingsrätten utredningens åsikter med undantag för vad som anförs om betydelsen av simultantolkning. Utredningens uttalande att sådan tolkning *ibland* kan bidra till snabbare handläggning är enligt tingsrättens uppfattning en betydande underskattning av de fördelar som i detta hänseende är förenade med simultantolkning. Tingsrätten har sedan flera år omfattande erfaren-

heter av vad denna form av tolkning betyder. På grund av sina erfarenheter vill tingsrätten göra gällande att den så gott som alltid medför en snabbare handläggning. Och det som vinnas i detta hänseende är ofta väsentligt: i många fall nära nog en halvering av handläggningstiden i jämförelse med annan tolkning. Visserligen blir det även med en tolk som behärskar simultantolkning nödvändigt med konsekutiv tolkning i viss utsträckning, t. ex. vid förhör med den tolkbehövande. Men i övriga delar av processen, t. ex. sakframställning, förhör med medparter och motparter, bevisningens förbringande, personaliagenomgång samt slutpläderingar, har simultantolkning visat sig väl lämpad. Vilken kostnadsbesparing som denna tidsvinst medför säger sig självt. Och därvid är att beakta inte bara de direkta kostnaderna för tolken, för försvararna och vittnena, vilka ersätts efter tid, utan även övriga kostnader, t. ex. vad ett orationellt utnyttjande av domstolen innebär. En annan fördel, som simultantolkningen för med sig och som ej är att förakta, är att man därigenom kan slippa ifrån ett tråkigt och prövande inslag i rättegången. I utredningen har antytts att simultantolkning skulle medföra större risker för rättssäkerheten än konsekutiv tolkning. Med en tillämpning av simultantolkningen på sätt som ovan redovisats bedömer tingsrätten emellertid riskerna som icke beaktansvärda. Vidare har utredningen förmenat att det kan vara svårt att avgöra om det i visst fall är fråga om simultantolkning. Detta har inte vållat några problem vid tingsrätten. Om en förhandling kan genomföras med i stort sett normal takt (med undantag av partier, där konsekutiv tolkning bör ske) är tolkningssättet att bedöma som simultant. Sammanfattningsvis förmenar tingsrätten att fördelarna med simultantolkning är så stora att ett sådant tolkningssätt bör kunna premieras särskilt, t. ex. så att tolk som simultantolkar hänförs till en högre arvodesnivå än eljest eller så att avvikelse från taxebeloppet får ske vid simultantolkning.

Vad gäller arvodesnivåernas storlek konstaterar tingsrätten att de föreslagna taxebeloppen betydligt överstiger de av tingsrätten tillämpade och än mer överstiger dem som tillämpas av invandrarbyråerna. Det kan ifrågasättas om det underlag utredningen haft ger anledning till en sådan höjning. Vid bestämmandet av taxebeloppen bör göras jämförelse med taxorna för ersättning till offentlig försvarare och till biträde enligt rättshjälpslagen i vissa mål. Den egentliga timersättningen till advokaten är här 105 resp. 115 kr, vilket arvode skall täcka även sociala avgifter (promemorian sid. 26 f.). Det framstår som uppenbart att tolken med hänsyn till såväl tolkarbetets art som till den utbildning uppdraget kräver normalt bör tillräkännas arvode med belopp som understiger motsvarande arvode till advokat. Med hänsyn härtill och mot bakgrund av den icke obetydliga erfarenhet tingsrätten har av tolkuppdrag finner tingsrätten tolkersättning ej böra utgå med högre belopp än som anges i förslagets tabell II. Vid denna bedömning beaktar tingsrätten de möjligheter till avvikelser från taxan som förslaget medger.

I avseende å arvodesgrundande tid bör ytterligare övervägas om all den tid en tolk står till myndighetens förfogande skall ersättas som arvode. I vissa mål, t. ex. större brottmål med flera tilltalade, kan tolkens arbetsinsats bli tämligen ringa, trots att hans närvaro vid myndigheten kan anses erforderlig en längre tid. I sådana fall, där tolkens närvarotid kan likställas med väntetid, kan ifrågasättas om inte ersättning lämpligen bör utgå såsom för tidsspillan (jfr taxan om ersättning till offentliga försvarare).

Vad slutligen gäller ersättningsbeloppen för tidsspillan saknas anledning att differentiera dessa med hänsyn till tolkens kompetens. Här bör ett enhetligt belopp fastställas.

3.6 Malmö tingsrätt

Tingsrätten kan i huvudsak ansluta sig till det föreliggande taxeförslaget, dock med följande ändringar och påpekanden. Nedan angivna rubriker är att hänföra till rubriker i promemorian.

5.3.2 Tillämpningsområdet

Taxan anges skola gälla för tolkning i alla förekommande mål och ärenden vid allmän domstol. Tingsrätten vill i anslutning härtill framhålla att vid domstol förekommer behov av tolk även i situationer som ej är att hänföra till förhandling i visst mål eller ärende. Det kan exempelvis erfordras tolk vid vigslar, vid rådgivning enligt lagen om rättegången i tvistemål om mindre värden samt i situationer då den rättssökande allmänheten uppsöker domstolen för att göra någon hemställan eller för att få anvisningar eller svar på förfrågningar. Tingsrätten anser att en tolktaxa skall avse även dessa fall. Utredningen borde närmare ha belyst hithörande problem. Utan att ingående ha prövat vilka lösningar som är lämpliga anser tingsrätten en möjlighet vara att ett tillägg göres till första stycket i 5 kap. 6 § rättegångsbalken. Tillägget kan – i överensstämmelse med vad som är föreskrivet i 50 § förvaltningsprocesslagen – få lydelsen "Rätten får även i annat fall vid behov anlita tolk".

Det måste beaktas att tolkning i nu nämnda fall ej ställer lika höga krav på tolken som tolkning vid domstolsförhandling utan är jämförbar med de tolksituationer som föreligger vid polis-, åklagar- eller kronofogdemyndighet. Arvodet för tolkningen bör därför utgå efter samma grund, således enligt tabell II.

5.3.3 Differentiering av arvodet med hänsyn till tolkens kvalifikationer

Tingsrätten vill understryka vikten av att myndigheterna i större utsträckning får tillgång till tolkar vars kunskaper blivit sakkunnigt prövade. Ett medel för att uppnå detta syfte är otvivelaktigt att dessa tolkar erhåller högre ersättning än övriga tolkar. Den föreslagna kopplingen av den högre ersättningen till kommerskollegiets olika former av auktorisation anser tingsrätten ha de fördelar som angivits i utredningen. I detta sammanhang vill tingsrätten påpeka att kommerskollegium för närvarande anordnar examination endast i vissa språk. Tolkar med goda kunskaper i annat språk kan därför komma att avstå från att åtaga sig tolkuppdrag på grund av att de endast kommer att erhålla ersättning enligt klass III. Det är därför angeläget att examinationen byggs ut så mycket som möjligt.

5.3.4 Differentiering av arvodet i övrigt

Enligt tingsrättens förmenande bör möjligheterna till differentiering av arvodet i övrigt vara mycket begränsade. Tingsrätten delar utredningens uppfattning att s. k. simultantolkning ej skall särskilt premieras. I motsats till utredningen finner tingsrätten ej några skäl som talar för att språkets art eller att "tolkuppdraget avsett fler än en person" skall ens i undantagsfall medföra möjlighet att frångå taxan. Det kan emellertid uppstå situationer då myndigheten har särskilda svårigheter att finna en tolk i ett visst språk och exempelvis måste anlita en språkprofessor. I sådana speciella fall bör taxan kunna överskridas. Även i sådana ovanliga situationer som att en tolk vid samma förhandling tolkar på mer än ett främmande språk bör möjlighet finnas att överskrida taxan.

¹ Härmed torde avses tolkning då mer än en person icke behärskar svenska.

Vad gäller ersättning för tolkning på obekväm arbetstid ansluter sig tingsrätten till utredningens förslag med följande påpekanden.

Tidsangivelsen i taxeförslaget har inte utformats fullt tillfredsställande eftersom det inte klart framgår att även måndag morgon och fredag kväll skall anses vara obekväm arbetstid.

Tillägget för tolkning på obekväm arbetstid har föreslagits skola utgå per påbörjad timme. Enligt den föreslagna huvudregeln utgår ersättning med visst belopp för den första timmen och därefter per påbörjad halvtimme. Något skäl till att annan regel skall gälla beträffande tolkning på obekväm arbetstid har ej angivits i utredningen och synes enligt tingsrättens uppfattning ej föreligga. Det föreslås därför att regeln i denna del bringas att överensstämma med huvudregeln såsom denna slutligt kommer att utformas.

5.3.5 Avvikelser från taxebeloppen

Härvid hänvisas till vad som anförts under föregående rubrik. Tingsrätten hyser viss tveksamhet mot förslaget att taxebeloppet i vissa fall skall kunna underskridas. För det fall att en tolk varit försumlig eller visat oskicklighet bör detta leda till att han ej erhåller ytterligare förordnanden. Tingsrätten vill dock ej motsätta sig förslaget i denna del.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att möjlighet att frångå taxan såväl uppåt som nedåt bör finnas endast om synnerliga skäl föreligger. Detta bör klart anges i taxan.

5.3.6 Arvodesgrundande tid

Ersättningen har angivits skola beräknas för varje uppdrag för sig. I tingsrätt utfärdas vanligtvis ett förordnande för tolk att biträda i visst mål. Det förhållande att i taxan angivits att tolkning vid ny huvudförhandling i samma mål skall anses som särskilt uppdrag kan ej innebära att nytt förordnande måste utfärdas för tolken ifråga. För undvikande av missförstånd bör ett klargörande ske.

Utredningen har föreslagit att ett högre arvode skall utgå för första timmen och att för tid därefter ersättning skall utgå för varje påbörjad halvtimme. Enligt nu gällande brottmålstaxa utgår ett grundbelopp och ett påslag. Sistnämnda påslag höjs vid varje påbörjad 15-minutersperiod. Tingsrätten anser att såväl principiella som praktiska skäl talar för att grundprinciperna i de olika taxorna bör vara lika. På grund härav vill tingsrätten föreslå att taxeförslaget ändras på så sätt att arvode för tid efter första timmen utgår per påbörjad 15-minutersperiod. En sådan ändring av principen för arvodets bestämmande skulle även medföra en kostnadsbesparing.

5.3.7 Tidsspillan

För att ersättning för tidsspillan skall utgå synes enligt utredningsförslaget krävas att tolken har förlorat arbetsförtjänst. Någon begränsning till visst antal timmar eller visst belopp har ej föreslagits. Detta kan få till följd att en tolk som varit nödsakad att begära ledighet från sitt ordinarie arbete under en hel dag för att kunna fullgöra ett kortare tolkuppdrag har möjlighet att erhålla ersättning enligt tidsspillanreglerna med avsevärt högre belopp än vad han i realiteten förlorat. Vid avgörande av vad som skall anses utgöra tidsspillan kan myndigheten komma att ställas inför svåra gränsdragningsproblem. Tingsrätten är ej beredd att tillstyrka den föreslagna utformningen av reglerna beträffande tidsspillan. För uppnående av största möjliga enkelhet och för undvikande av gränsdragningsproblem föreslås att tidsspillan skall begränsas till att avse restid och av resan föranledd

väntetid. Tingsrätten anser vidare att ersättningsgill tidsspillan ej bör vara beroende av att tolkens arbetstid tagits i anspråk och således ej heller vara beroende av om tolken förlorat arbetsförtjänst.

Utredningen har vidare föreslagit att taxebeloppet skall omfatta även ersättning för tidsspillan om högst 30 minuter och att tidsspillan som enligt myndighetens mening är ersättningsgill ersätts till den del sammanlagd tidsspillan överstiger 30 minuter. Enligt brottsmålstaxan ersätts tidsspillan till den del sammanlagd tidsspillan i berörd instans överstiger en timme. I enlighet med tingsrättens ovan redovisade inställning att grundprinciperna i olika taxor bör vara likartade vill tingsrätten föreslå att taxebeloppet skall omfatta ersättning för tidsspillan om högst en timme och att tidsspillan däröver skall ersättas.

På grund av vad sålunda anförts vill tingsrätten föreslå att första stycket under punkt 5 i taxeförslaget ändras att lyda. "Med tidsspillan avses restid och av resan föranledd väntetid" varjämte andra stycket under nämnda punkt får utgå. Tingsrätten framhåller vidare att uttrycket måltid under punkt 2 i taxeförslaget bör utbytas mot uttrycket normal måltidspaus.

5.3.8 Ersättning vid återkallat tolkuppdrag

Taxan synes böra innehålla en hänvisning till den av utredningen själv berörda möjligheten att utge skälig ersättning till tolk då uppdraget blivit återkallat.

Utlägg

Med hänsyn till angelägenheten av att frågan om bestämmande av ersättning till tolk inte tar för stor del av rättens tid i anspråk synes en viss schablonisering av ersättningen för utlägg böra eftersträvas. Det kan därför ifrågasättas om inte belopp understigande exempelvis tio kronor bör kunna inbegripas i ersättningen enligt taxan.

Bilaga 1

De arvodesbelopp, som anges gälla enligt hovrättens över Skåne och Blekinge rekommendationer kan i jämförelse med de som gäller vid andra hovrätter synas höga. Det måste dock beaktas bl. a. att i arvoden ingår ersättning för tidsspillan och resekostnad i fråga om tolkar som är bosatta inom Malmö–Lund-området.

Skiljaktig mening

Lagmannen Johan Björling är skiljaktig i fråga om vad som i detta yttrande anföres under rubriken 5.3.7 Tidsspillan: I denna del åberopar jag vad som härom anföres i det av Sveriges domareförbund avgivna remissyttrandet över promemorian. Jag anmärker tillika, att det förhållandet att i tingsrättens remissyttrande utvecklas synpunkter som inte återfinnes i domareförbundets yttrande, i vilket jag deltagit, inte innebär att förbundet i dessa delar haft annan mening än tingsrätten. Berörda frågor har inte diskuterats vid förbundets remissbehandling och jag har därför inte ansett hinder föreligga för mig att i tingsrätten deltaga i yttrandet angående dessa frågor.

3.7 Överåklagaren i Stockholm

Jag har ingen erinran mot att tolkersättningen differentieras med hänsyn dels till arten av tolkuppdraget dels till tolkens kompetens. De föreslagna taxebeloppen förefaller väl avvägda.

3.8 Polisstyrelsen i Stockholms polisdistrikt

Polisstyrelsen har i sak inte något att erinra mot taxans utformning och att ersättningen regleras i en gemensam taxa, som fastställs av domstolsverket. I förslaget skiljer man på timarvode för tolkning vid domstol och vid polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet. Tolkning vid polismyndighet i samband med förhör i ärenden som gäller avlägsnande enligt utlänningslagen är pressande och ställer lika stora krav på tolken som vid en domstolsförhandling. Av det skälet bör samma arvode utgå i sådana ärenden. Ersättning bör alltså beräknas enligt tabell I.

När det gäller beräkning av kostnader för tolkning (sid. 29) inom polisväsendet får styrelsen anföra följande.

Det har antagits, att 70 % av tolkuppdragen gått till tolkar hänförliga till arvodesnivå I, 20 % till tolkar hänförliga till arvodesnivå II och 10 % till tolkar i arvodesnivå III. Något stöd för antagandet vid kostnadsjämförelsen att 70 % av tolkarna skulle tillhöra kategori I har inte visats.

Enligt förslaget skall kostnader för resor och traktamente ersättas enligt Arr. Detta innebär en fördyring i förhållande till nuvarande överenskomelse. Hittills har reseersättning utbetalats vid brådskanie inställelse och vid tolkning på "udda" språk då svårigheter förelegat att få tolk. Traktamente har bara utgått i ett fall sedan polisväsendets förstatligande 1965; i samband med en förpassningsresa då tolk erfordrades.

Införandet av den nya tolktaxan kommer därför att medföra betydligt högre kostnader för polisväsendet än vad förslaget utvisar.

3.9 Riksrevisionsverket

Beräkningsgrunder

Förslaget till tolktaxa bygger på hypotesen att den mest lämpliga ersättningen för ett visst tolkuppdrag bör motsvara vad som hittills såsom ett riksgenomsnitt utgått för motsvarande uppdrag. Den metod som valts för att beräkna denna genomsnittsansättning för tolkning vid domstol är regressionsanalys. Denna analys har gjorts på uppgifter om utdömda tolkarvoden under 1975, uppräknade med index till 1978 års nivå.

RRV saknar i detta sammanhang såväl en diskussion av huruvida riksgenomsnittet är det bästa ersättningsbeloppet som en analys av beräkningsmetodens och datamaterialets svagheter.

Ett riksgenomsnitt av utdömda ersättningar till tolkar kan vara en bra approximation till ett marknadsbaserat ersättningsbelopp. Det kan dock likaväl utgöra en systematisk över- eller underskattning av ett sådant. Genomsnittet kan dölja stora regionala skillnader såväl som skillnader i ersättnings storlek mellan skilda språk. Sådana potentiella systematiska skillnader i de marknadsmissiga ersättningsbeloppen kan vid användande av en genomsnittsbaserad ersättning få till effekt att brist på eller kvalitetsförsämringer i tolktjänster uppkommer i vissa regioner eller i vissa språkgrupper. En viktig frågeställning är därvid hur priskänsligt utbudet av tolktjänster är. En belysning av denna frågeställning måste enligt RRVs bedömning ligga till grund för slutsatser rörande en prisreglerings effekter på utbudet. Mot bakgrund av de höga krav på rättssäkerhet som måste ställas inom detta område måste analys av dessa frågor tillmätas stor betydelse.

Regressionsanalys har gjorts på uppgifter om under 1975 utdömda tolkarvoden. Dessa arvoden har räknats upp med index. Detta tillvägagångssätt innebär att någon hänsyn inte har tagits till eventuella förändringar av

strukturellt slag som kan ha inträffat under perioden 1975–1978. Som exempel på sådana potentiella förändringar som kan ha inträffat sedan 1975 är att utbudet av tolktjänster kan ha förändrats vilket kan ha lett till förändringar i ersättningsbeloppens storlek som avviker från ett allmänt index. Sådana eventuella förändringar analyseras inte i promemorian. Vidare uppvisar materialet relativt stora variationer kring sitt genomsnitt. Dessa variationers eventuella systematik eller effekter analyseras inte heller.

För att beräkna ersättningsbeloppen inom polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet har rikspolisstyrelsens rekommendation (bilaga 2 i utredningspromemorian) utgjort grunden. Denna har därefter justerats något. Av promemorian framgår inte klart hur dessa justeringar beräknats. Någon analys av beräkningsmetodens effekter på utbudet av tolktjänster har heller inte gjorts inom detta område.

3.12 Uppsala universitet, nämnden för tolkutbildning

Styrelsen konstaterade att förslaget innebar en klar förbättring i förhållande till tidigare praxis. Styrelsen vill dock fortfarande hävda att universitetsutbildad tolk och av kommerskollegium godkänd tolk bör jämföras vad beträffar tolktaxa, dvs. stå på arvodesnivå II. Vi vidhåller alltså vad som yttrades från nämnden i inlägga till domstolsverket 1978-05-29 (bil. 1) och underkänner de argument som anförts mot vår skrivelse på sidan 19 i PM. Att några tolkstuderande inte klarat kommerskollegiums prov innebär för den skull inte att de är sämre tolkar. Utbildningen vid universiteten är bara inte direkt inriktad på kommerskollegiums prov.

Om utbildningen vid universiteten inriktades enbart på kommerskollegieproven torde en kortare tid än tre terminer var tillfyllest. Vårt argument att rekryteringen till universitetsutbildningen troligen kommer att påverkas negativt av att universitetsutbildade tolkar jämföras med helt utbildade tolkar torde också hålla. Varför skall en person lägga ned tid och pengar på en sådan utbildning när han i stället kan arbeta som tolk utan att vara utbildad för det och på detta sätt få betalt för att med tiden få den erfarenhet och kunskap som behövs för att klara kommerskollegiums prov.

3.11 Kommerskollegium

Kollegiet kan i allt väsentligt ansluta sig till de synpunkter domstolsverket anför i promemorian. Särskilt vill kollegiet understryka betydelsen att tolktaxan på sätt föreslagits differentieras och att de högre arvoden kopplas till kollegiets olika former av godkännande.

Godkännandesystemet har skapats främst för att tillvarata invandrarnas intressen. Många av dessa har inga eller sparsamma kunskaper i svenska språket och är för sin rättssäkerhet, trygghet och jämställdhet med andra beroende av att samhället tillhandahåller en god tolkservice. En förutsättning för att en tolkservice av tillräcklig omfattning och kvalitet skall kunna skapas är att tolkarna finner det meningsfullt att skaffa sig erforderlig kompetens. Genom att taxevägen premiera tolkar som skaffat sig högre kompetens och genomgått kollegiets prov torde en utveckling i önskad riktning befordras.

I likhet med domstolsverket kan kollegiet däremot inte ansluta sig till den tanke som framförts av linjenämnden för tolkutbildning vid Uppsala universitet, nämligen att viss tids tolkutbildning också bör motsvaras av någon form av premiering vad gäller tolktaxor. Det vore enligt kollegiets

mening olyckligt om på detta sätt skulle skapas flera typer av godkännande. Detta skulle sannolikt leda till osäkerhet om innebörden av systemet. Vidare må erinras om att i förarbetena till godkännandesystemet (Ds A 1974: 9) framhölls att kunskapsprövningen i samband med godkännande av tolkar bör vara fristående från utbildningen av tolkar och att man sålunda bör hålla isär utbildning och godkännande.

Med hänvisning till vad sålunda anförts tillstyrker kollegiet domstolsverkets förslag till tolktaxa.

3.12 Marknadsdomstolen

Förslaget till själva tolktaxan har enligt marknadsdomstolens mening fått en ändamålsenlig konstruktion. Endast beträffande en punkt i taxan är det erforderligt med en särskild kommentar. Enligt punkt tre i taxan angående avvikelser från taxebeloppet föreskrivs att taxan får överskridas om uppdraget varit av särskilt svår beskaffenhet. Det förtjänar framhållas att uppdrag att tolka under rättegång i marknadsdomstolen tämligen ofta kan komma att erbjuda sådana särskilda svårigheter. De frågor som behandlas vid rättegång i marknadsdomstolen rör nämligen ibland mycket komplicerade saksammanhang, varvid de som agerar i processen i stor utsträckning nödgas använda ett särpräglat språk med t. ex. frekvent förekomst av för en viss näringsbransch speciella fackuttryck. Dylik omständighet kan motivera att tolken tillerkänns en ersättning som överstiger taxans nivå.

3.13 Statens invandrarverk

Statens invandrarverk (SIV) tar inte ställning till frågorna om taxebeloppets storlek eller frågor rörande arbetsvillkoren i övrigt utan förutsätter att dessa löses genom förhandlingar med tolkarnas fackliga organisationer.

Verket har tidigare direkt till domstolsverket lämnat följande synpunkter.

”SIV inser att möjligheten att medge högre arvode vid ”tolkning på ovanligt språk” bör användas sparsamt. En tolk måste vara kompetent antingen språket betraktas som vanligt eller ej. För en kompetent tolk är språket inte lätt eller svårt, utan ett språk som han/hon behärskar.”

Verket vidhåller denna uppfattning, men vill tillägga att tolkning på vissa språk som är mycket väsensskilda från svenska ställer sådana krav på tolken att ett högre tolkarvode kan anses motiverat.

Vidare kommenterade SIV punkten i förslaget om sänkning av tolkarvode i vissa fall.

”När det gäller möjligheten att sänka ersättningsbeloppet på grund av att tolken varit vårdslös eller försumlig bör en riktigare väg vara att enbart ersätta inställelsekostnaderna och underlåta att betala ut arvode. Motiveringen härtill är att tolkuppgiftet inte kan anses ha genomförts på ett godtagbart sätt, d. v. s. de oundvikliga kraven på noggrannhet och skicklighet har inte uppfyllts. Vid onödig tidsspilla under tolkningen kan däremot taxan sättas ned enligt förslaget.”

Till ovanstående kan tilläggas att klara regler bör formuleras om att tolkning måste avbrytas så snart något missförhållande är konstaterat. Beror tidsspilla på trötthet p. g. a. tolkningens svårighetsgrad eller omfattning skall självfallet inte detta inverka på ersättningens storlek. I de fall tolken uppträder partiskt måste konsekvensen bli avstängning från vidare tjänstgöring. Förhandlingen etc. bör tas om från början med ny tolk.

3.14 Länsstyrelsen i Norrbottens län

— — —

I de fall då tolk har anlåtats har ersättningen bestämts till skäligt belopp, i allmänhet i enlighet med tolkens yrkande. Ersättningen har inte överstigit de belopp som nu föreslås enligt taxan.

Med hänsyn till de höga krav på kunskaper — — — även i rättsfrågor — — — som ställs på en s. k. rättstolk och till vikten av att utbildade tolkar finns att tillgå, föreligger skäl att differentiera ersättningen efter tolkens kvalifikationer. De i taxan föreslagna skillnaderna framstår som rimliga.

Det förefaller även rimligt att tolken skall ha högre ersättning för tolkning i domstol än hos polis-, åklagar- eller kronofogdemyndighet, med de krav på framförallt koncentration och snabbhet som ställs i domstolen. En skillnad på 40 kronor per timme är emellertid väl stor.

I övrigt lämnar länsstyrelsen förslaget utan erinran.

3.15 Sveriges domareförbund

En tolktaxa bör, såsom sägs i promemorian, vara så enkel och lättillämpad som möjligt. Ett sätt att tillgodose detta önskemål är att ha endast en arvodesnivå för samtliga tolkar. Sedan ett statligt godkännande av tolkar införts, finns emellertid ett intresse av att så många tolkar som möjligt söker sådant godkännande och får sina kunskaper sakkunnigt prövade. För att tillvarata detta intresse bör, såsom föreslås i promemorian, de godkända tolkarna erhålla högre ersättning än övriga tolkar. I den föreslagna taxan går man emellertid ett steg längre och delar upp de godkända tolkarna i två kategorier. De som erhållit speciell kompetens som rättstolkar skall få högre ersättning än övriga godkända tolkar. Förbundet har varit tveksamt till lämpligheten av att taxan skall innehålla så många som tre arvodesnivåer men har stannat för att tillstyrka förslaget.

Enligt promemorian (s. 22 f) skall ersättning för tidsspillan kunna utgå, men härför krävs i princip att tolken i varje särskilt fall visar att han gått miste om arbetsförtjänst. Ersättning skall enligt taxeförslaget utgå med visst belopp per timme för de olika arvodesnivåerna. Förslaget innebär att en tolk, som har tolkuppdrag vid sidan om fast anställning, kan få ersättning för tidsspillan med högre belopp än han förlorat i arbetsinkomst. En sådan reglering medför att man slipper diskussioner med tolken om hur stor hans arbetsförlust är. Förbundet motsätter sig inte en sådan reglering. Förslaget är emellertid inte helt tydligt på denna punkt. Om avsikten skall vara, att ersättning inte skall utgå med högre belopp än den verkliga inkomstförlusten, måste i taxan anges att ersättning skall utgå *högst* med där angivna belopp.

3.16 STOF

Förslag till tolktaxa

två taxetabeller

— En konstruktion med gemensam taxa vore att föredra. STOF:s styrelse tillstyrker dock förslaget med två taxetabeller som en eventuell lösning under en övergångsperiod.

tre arvodesnivåer

— Tillstyrkes.

obekväm arbetstid

– Förslaget kan ej tillstyrkas i denna utformning med hänsyn till för tolkar gällande övriga bestämmelser om obekväm arbetstid samt RPS:s rekommendation.

avvikelser

– Förslaget om överskridande av taxan om

a) tolkningen skett på ett ovanligt språk. Avstyrkes med motiveringen att ett språk som behärskas upp till tolkningsnivå är ej "ovanligt" samt att event. vidkänt löneavdrag som överstiger arvodet måste ersättas särskilt.

b) tolkuppdraget avsett fler än en person tillstyrkes.

– Förslaget om underskridande av ersättningsbeloppen är i princip svårt att tillstyrka trots att tanken bakom förslaget måste godkännas. *Vem* är kompetent att avgöra om tolken varit vårdslös eller försumlig eller visat oskicklighet, och *hur*?

3.17 TOR

Vad som nedan sägs hänför sig till själva förslaget till tolktaxa och den disposition som där tillämpats.

1. Tillämpningsområde

Intet att anföra.

2. Taxebelopp

TOR delar den principiella uppfattningen att skilda ersättningsnivåer beroende på tolkens kvalifikationer skall tillämpas, då det generellt får förutsättas att en högre utbildad tolk snabbare genomför en korrekt översättning. Förslaget har emellertid enligt TOR:s uppfattning flera allvarliga brister.

a. Intill den dagen då det finns tillräckligt många auktoriserade rättstolkar för att domstolarna inte skall behöva anlita andra tolkar kan det inte vara rimligt att vid domstolstolkning tillämpa olika taxor beroende på om tolken är auktoriserad eller inte. Det kan ju mycket väl förhålla sig så i ett mål med tre åtalade på tre olika språk att en av de tre tolkarna är auktoriserad, medan de två övriga visserligen är skickliga, men saknar auktorisation. De tre tolkarna arbetar under samma betingelser. Det är då varken rimligt eller lämpligt att de icke auktoriserade tolkarna skall ha ett lägre timarvode (60 kronor) än den auktoriserade tolken.

Ovan redovisade förhållanden hänger samman med det inledningsvis anförda faktum att det inte finns tillräckligt många auktoriserade tolkar. Domstolarna kommer även i fortsättningen att behöva anlita andra tolkar beroende på att kommerskollegium hittills icke hunnit anordna prov i samtliga möjliga språk. Exempelvis har holländska hittills icke förekommit och frågan är om kommerskollegium någonsin kan föranstalta om prov i mycket sällsynta språk.

b. Den andra bristen i förslaget avseende taxebelopp är att de summor som anges i tabell I och tabell II de facto innebär betydande sänkningar i förhållande till vad som hittills tillämpats på de flesta håll. Nuvarande förhållanden redovisas i sammandrag i bilaga 1 till detta yttrande.

Enligt TOR:s mening vilar de i tabellerna I och II föreslagna beloppen på otidsenliga förutsättningar. En gång i tiden, då mål med tolk var ovanliga,

bestod tolkkåren nästan till 100 procent av personer som normalt var yrkesverksamma inom helt andra områden. Vid tillfällen då de anlätades som tolk skedde det på fritid eller under ledighet – med eller utan betalning – från ordinarie arbete. Dessa tolkar var för sin försörjning inte beroende av inkomsterna från tolkuppdrag.

Under senare år, då antalet mål med tolk ökat, har vuxit fram en kår av yrkestolkar och numera finns, som bekant, olika utbildningsvägar som leder fram till examination/legitimation. Meningen är att sålunda utbildade personer skall fungera som tolkar på heltid.

När det gäller tolkar som erhållit bevis om speciell kompetens – i detta fall rättstolkning – är det rimligt att lönemässigt (årsinkomsten) jämföra en yrkestolk med någon annan yrkesutövare med motsvarande utbildnings- och arbetsförhållanden – t. ex. en gymnasielärare.

Eftersom tolken inte är anställd utan arbetar på uppdragsbas kan man inte förutsätta att tolken uppnår en 40-timmars arbetsvecka med arvode varje timma. Tolken har för det första "transporttider" mellan olika uppdrag och kan för det andra – även om det finns en stor mängd uppdrag – inte schemalägga dem i direkt anslutning till varandra därför att det oftast inte på förhand går att avgöra när förhandling kommer att avslutas.

Enligt TOR:s upplåtning är de realistiskt att utgå från att tolken får ersättning – arvode eller tidsspillan – under 20 timmar per vecka. För att uppnå en årsinkomst exempelvis jämförlik med gymnasielärarens är föreslagna arvoden otillräckliga.

I domstolsverkets bakomliggande utredning till förslaget om tolktaxa har jämförelser gjorts med advokater. Under samma hänvisning får TOR framhålla att det visserligen förekommer att tolkar samtidigt kan vara translatorer och utföra skriftliga översättningar men vid beräkning av tolktaxa anser TOR inte att hänsyn skall tagas till detta, dels därför att det inte är regel att tolkar samtidigt är translatorer, dels därför att den tid som tolken inte verkar i egenskap av tolk till största delen är oregelbunden spilltid. I den mån översättningsarbete förekommer sker det sannolikt i bostaden. Tolken har inte, vilket vanligtvis är fallet med advokater, ett kontor inom räckhåll.

Beträffande taxan får TOR avslutningsvis framhålla att det skall föreskrivas att domstolsverket inte ensidigt skall ha rätten att föreskriva taxan. Justering av taxebelopp bör ske regelbundet – förslagsvis en gång per år efter överläggning med TOR.

3. Avvikelser från taxebeloppet

TOR anser inte att taxan skall få överskridas på den grunden att tolkningen sker på ett ovanligt språk annat än i den meningen att uppdragsgivaren inte skall vara så låst till taxan att han icke kan uppbringa någon tolk som är beredd att utföra uppdraget för ordinarie taxa. Detta bör framgå av texten så att inte oklarhet och onödiga diskussioner uppstår.

Beträffande simultantolkning är det gammal internationell praxis att den honoreras högre än konsekutivtolkning. Enligt vad TOR bland sina medlemmar inhämtat varierar förekomsten av simultantolkning i domstol från mål till mål. Taxeförslaget anger "att s. k. simultantolkning förekommit bör inte medföra överskridande av ersättningsbeloppet". För att här icke skall uppkomma oklarheter och diskussion om huruvida simultantolkning förekommit eller ej, föreslår TOR att det i taxan klart skall anges att simultantolkning icke får förekomma. Det bör också beaktas att simultantolkning, för att vara effektiv, kräver apparatur med hörlurar etc. Eftersom en

rättegång normalt är offentlig förutsätter det hörlurar eller motsvarande även för åhörarna. Sådana arrangemang torde icke vara möjliga.

4. Taxans omfattning

Intet att invända.

5. Tidsspillan

Begreppet "normal måltidspaus" bör utbytas mot "måltidspaus om högst en timma".

Förslaget grundar sig på erfarenheten att "normal måltidspaus" vanligen är en timma. Om måltidspausen, under speciella omständigheter, måste göras längre är det en omständighet som tolken knappast kan känna till i förväg. Även om så vore fallet torde tolken inte kunna åta sig något annat uppdrag under den del av lunchpausen som överstiger en timma. TOR anser det därför rimligt att räkna sådan tid som tidsspillan.

6. Utlägg

TOR anser det riktigt att fastställa resklass B, dock att i likhet med vad som ovan sagts under rubriken "avvikelser från taxebeloppet", en domstol eller en myndighet inte får vara förhindrad att utbetala ersättning enligt resklass A. Det kan ju tänkas att en domstol i övre Norrland behöver en tolk i ett ovanligt språk, som är bosatt i Skåne. Vederbörande kanske endast åtar sig uppdraget under förutsättning att resan sker enligt resklass A.

Bilaga till 3.17 TOR

Regler för arvoden m.m. som f. n. tillämpas av TOR-tolkar

I domstol

Tolkning oavsett språk: 110 kr/timma + 55 kr för tidsspillan (inställelse).

Då ett mål inställes och folket ej varskotts härom i god tid utan infunnit sig i rätten brukar tolken tillerkännas arvode för en timma plus tidsspillan, tillhopa 165 kr.

Om tolkningen avser mer än en person i samma mål på samma språk tillkommer ett tillägg om 10 kr/timma och person.

Om tolkningen avser mera än ett främmande språk i samma förhandling (något som i och för sig icke är att rekommendera) utbetalas ett tillägg om 25 kr/timma och främmande språk utöver ett.

Tolkning hos polisen

Vid tolkning hos polisen har TOR-tolkarna ett avtal med RPS att arvodet skall vara 80 kr/timma 9–17 vardagar och under övrig tid 50 procent tillägg, dvs. 120 kr/timma.

3.18 Föreningen Sveriges statsåklagare

Statsåklagarföreningen finner förslaget bra och tillstyrker den föreslagna utformningen. Möjligen kan göras den erinran att skillnaden i tolksituationer vid polisförhör och domstolsförhör ej torde vara så stor som den föreslagna taxan ger uttryck för. Tolkning vid polisförhör kan ofta vara väl så pressande som vid domstolsförhör, eftersom tolkningen kan behöva ske på kort varsel och i upprivna situationer.

3.19 Föreningen Sveriges länspolischefer

Vad gäller ersättningens storlek för tolkning åt polisväsendet skulle det framlagda förslaget innebära en beloppmässig sänkning från 80 kronor till 70 kronor per timme för lägsta arvodesnivån. Om Ob-tilägg utgår blir minskningen 15 kronor per timme. Konsekvenserna av förslaget i denna del kan vara svåra att överblicka. Föreningen menar emellertid att ersättningens storlek inte får sättas så lågt att en rekrytering av tolkar försvåras. Föreningen föreslår därför att nuvarande arvode för tolkning åt polisväsendet under en övergångsperiod – till dess arvodesnivå I justerats till 80 kronor – bibehålls vid den storlek som tillämpats sedan 1977.

Mot bakgrund av att tolkarna inte har fastställda arbetstider eller kan påräkna tolkningsuppdrag endast vid bestämda tidpunkter anser föreningen att det kan ifrågasättas om inte ersättning för obehaglig arbetstid också bör utgå för tiden 06.00-08.00

3.20 Föreningen Sveriges polischefer

Uppdelningen i tre ersättningskategorier torde icke i någon nämnvärd utsträckning påverka tolkverksamheten vid polisen. Utredningen har beräknat att ca 70 % av "polistolkarna" kommer att hänföras till klass I.

Mot bakgrund av att det enbart är tolkens kompetens som är avgörande för timarvudet och ej uppdragets svårighetsgrad respektive längd kan måhända befaras att man i trängda ekonomiska lägen föredrar tolk med lägre kompetens. Det framstår därför som angeläget att utvecklingen drivs därhän att tillgången på av kommerskollegium godkända rättstolkar blir sådan att den föreslagna uppdelningen i tre ersättningsklasser kan utgå och ersättas med ett något enklare system.

Föreningen finner det icke fullt tillfredsställande med olika arvodesnivåer för domstolstolkning och övrig tolkning. Några tyngre sakliga skäl synes ej tala därför. Ett genomförande av förslaget i denna del skulle medföra risk för att tolkar vid "konkurrens" mellan domstol och annan myndighet föredrar domstolen. På sikt skulle detta kunna medföra att till exempel polisen får åtnöja sig med tolkar av lägre kvalitet. Detta i sin tur synes kunna ge upphov till komplikationer vid rättegångsförhandlingar där måhända det av polisen frambagta materialet blir föremål för kritik eller anmärkningar.

För tolkar i klass I föreslås en sänkning av arvudet med 10 respektive 15 kronor/tim i jämförelse med rikspolisstyrelsens rekommendationer. Förslaget kan i denna del möjligen ge upphov till vissa irritationer.

Vad beträffar regleringen av ersättning för tidsspillan synes denna något ofullständig. Risk finns för olika tillämpningsnormer. Det vore av värde med mera stringenta och detaljerade bedömningsnormer.

Enligt föreningens bedömning synes ej tillräckliga skäl föreligga för en differentiering av taxan för tidsspillan. Ersättningen bör här vara lika för tolkarna oavsett vilken klass de kan hänföras till.

3.21 Föreningen Sveriges kronofogdar

* I övrigt bör anmärkas att utgångspunkten för beräkning av tolkersättningen naturligen bör vara den tid som tolken står till myndighetens förfogande – inte varje särskilt tolkuppdrag.

I taxan, som inte skall avse "allmän tolk", bör också ges en entydig bestämning av nämnda begrepp.